

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe o lună . 2 "

Nrul de Duminecă

Pe un an . 4 Cor.
: Pentru România și :
America . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA :
Deák Ferenc-utca 20

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Manuscrise nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 31.

Adunarea din Ileanda-Mare.

După acțiunea din lăuntru camerei, deputații noștri au înțeles, că este de aceiaș însemnătate, dacă nu și mai mare, de a se cobori în mijlocul poporului. Cei nelămuriți și nedumeriți — și în timpul din urmă începuseră să sporească — au aflat cu surprindere și bucurie adevărată, cum în tăcerea timpului din urmă, deputații noștri nu au stat pe odihnă, ci au chibzuit planul unei mari campanii pentru votul universal printre alegători. În cursul lunii lui August, lună de călduri care alungă pe deputații altor partide pe la băi și locuri răcoroase, deputații noștri își vor face datoria de a merge în sânul poporului.

Munca lor este de sigur din cele mai trebuitoare și mănoase. Căci poporul nostru nu este pretutindeni pe deplin lămurit asupra însemnătății acestei mari lupte pentru votul universal. Trebuie să i-se arete, că deși nu cunoaștem încă proiectul »votului universal« sau este mai exact a-l numi al »reformei electorale, (căci guvernul vrea numai să schimbe dreptul de vot de azi, nu să-l dea tuturor deopotrivă) cunoaștem însă din nenumărate declarații ale miniștrilor și ale ziarelor lor, gândul ce-i va călăuzi la întocmirea noii legi. Odată ce cunoaștem gândurile și intențiunile miniștrilor și guvernului, nu mai putem fi nerăbdători de a afla felul cum le va înfăptui și este tot una dacă vom fi desmoșteniți de drepturile

noastre în cutare sau cutare fel, fie prin votul numit plural, fie prin împărțirea cercurilor, fie prin alt meșteșug.

Deputații noștri și-au zis deci, că ajunge să cunoască ce gânduri are cărmuirea ungurească împotriva noastră, și nu trebuie să aștepte până când ea le va preface în fapte, ci trebuie să vestească poporului primordia ce-l amenință.

Dar am mai spus că acțiunea deputaților noștri nu va fi numai trebuitoare, ci și rodnică. Ne-aducem aminte, cum acum vre-o trei ani, adunările de popor ținute de deputații noștri, au avut rezultate foarte însemnate, cari nu s'au șters nici până azi. Ținuturi întregi, ca bunăoară Bihorul, au fost trezite din amorțire și chemate la viață politică.

Acelaș efect vor avea și adunările de acum. Poporul și deputații se vor întâlni și glasul deputaților va lumina și va încuraja, va încălzi și va însufleți pe alegători spre nouă rezistență, spre nouă luptă. Poporul va ieși din campania asta mai vioi de luptă, mai plin de încredere în deputații săi. Deputații vor avea un cuvânt și mai mult de a invoca în cameră mulțimile de alegători, falanga strânsă ce stă în dosul acțiunii lor.

Dar în afară de acest scop general, să mai pune întrebarea, care poate și trebuie să fie rostul și scopul adunărilor de popor? După credința noastră adunările sunt chemate de-a face din timp în timp pe alegă-

tori să cunoască și să se rostească asupra chestiunilor celor mai arzătoare, asupra durerilor și nevoilor celor mai proaspete, mai actuale ale clipei în care ele să tin.

Și pentru aceasta adunarea de popor, care a deschis șirul celorlalte adunări, adunarea dela *Ileanda-mare* a avut o însemnătate deosebită. Căci în moțiunea adică hotărîrea primită acolo să întâlnesc, înmă-nunchiate aproape toate chestiunile și durerile zilei de astăzi. Dacă un străin ar dori să cunoască starea noastră de azi, afară de programul nostru național noi i-am cită moțiunea dela *Ileanda-mare*.

Să vedem deci ce cuprinde moțiunea.

Adunarea a votat mai întâi deputaților noștri încredere și mulțumită pentru lupta lor din parlament. Deși se știe că poporul nu și-a pierdut încrederea în deputații noștri, este bine ca el înoindu-le dovada de bizuință să le înoiască și puterea însuflețirea și devotamentul pentru marea cauză ce ei reprezintă.

Punctul următor al moțiunii cuprinde, cum eră firesc, dorința ca votul universal să se înfăptuiască cât mai de grabă și în forma lui cea adevărată, nu în felul mincinos și nedrept al votului plural proiectat de guvern. În lupta pentru adevăratul vot universal, poporul autorizează pe deputați să facă legături și alianțe cu oricine și-a propus acelaș program. Punctul acesta are o însemnătate deosebită, căci deputații noștri capătă astfel dreptul de-a căuta mai

FOIȚA TRIBUNELI.

Elegie

la moartea P. S. Sale Nicolae Popea, episcopul ortodox român al Caransebeșului.

De Al. Munteanu al lui Vasile,
protopop ort. român

Stălp al vremilor de aur
Măna dreaptă a lui Șaguna, —
Nicolae, moartea-ți puse
Pe frumosul cap, cununa!

„Vechea Ta Metropolie“
Azi în doliu se îmbracă :
Bunii preoți liturgie
Și prohodul o să-ți facă.

Din biserică glas de clopot
Va vesti nespusa jale:
Dumezeu să-l ierte-or zice
Toți creștinii strănși pe cale.

Tu erai al tuturor!...
Ce român cu suflet mare,
Ce apostol al iubirii
Pentru a nației înălțare!...

Este om, ca să înțeleagă
Rostul vremilor, pe-o clipă,
Când pe-a vieții carte albă
Moartea 'ntinde-a ei aripă?

Cine-i, azi, românul verde
Care'n urma Ta nu plânge?
Luminarea, care moare
Cu viața, ce să stânge?...

Iar în zilele-ți din urmă
Dacă fiii Te 'ntristară,
I-ai iertat cu glasul dulce,
Bland, ca echo de gitară...

Cor de ingeri, printre stele,
Și Andrei arhipăstorul,
Lin, cu cântece divine,
Iși așteaptă frățiorul.

Iată! iată, și al tău suflet
Prinde formă îngerească, —
Cerul în triumf Te-așteaptă,
Cerul vrea să Te primească.

El suride .. Noaptea morții
Ochii'n lacrimi ni i înecă,
Nu pricepem noi norocul,
Celor, ce spre ceruri pleacă.

La Săliște.

— Iulie 1908.

Pornim o mică ceată de excursioniști spre Săliște Zi frumoasă de sărbătoare ceea ce contribuie mult la buna impresie ce ți-o face dela înțaiul pas acest colț de lume curat românesc. Puțini vor fi fost românii cari au avut prilejul și n'au vizitat acest sat model, fala Ardealului și nu mai puțin a săliștenilor.

Sosind în sat coborâm la Hotelul Comunal nou și curat, în centrul satului, și după uimirea cauzată de »merci«-ul vizitului, grăbim la horă. Să vii la Săliște, să nu vezi hora e atât ca a nu fi fost de loc. În mijlocul satului în piața mare într-o promendă bine îngrijită este pavilionul de dans. Și m'am dus cu sufletul dornic să văd acele vestite săliștence după cari îți fug ochii! Și-am găsit ce-am așteptat. Svelte, grațioase, în elegantul costum dansează bostonul cu dibăcia și grația damei de salon. Se dau taturile pentru cadrul, flacăul aranjator face dispozițiile domniilor, damele, domni, etc. Imi închid ochii și trec cu gândul, departe la o splendidă sală de bal, decolteuri și frac la moții noștri din munți. Mă deșteaptă o învărtită sprintenă, vioaie. E interesant acest joc particular ținuturilor mărginene. E sărăcie de feciori aici, sunt duși departe în țeară, se prind apoi la învărtită două-trei fete și un flăcău. Mădios nu e acest joc, cere însă multă istețime, simț de tact și exercițiu. — Urmează și-o Hațegană, astfel încet mi-se șterge impresia bostonului și-a cadrilului.

Să vii la Săliște să nu vezi hora poate să ți-se ierte, dar să nu întâlnești pe nenea Hențiu, nu ți ai ierta o însu-ți. N'a profitat nimic din Săliște acela care n'a fost călăuzit de acest suflet vecinic tinăr, care cunoaște și cel mai ascuns unghiu al împrejurimii și pe care-l iubește tinăr și bătrân deopotrivă.

Luăm masa la hotel unde se adună cu multă însuflețire o frumoasă societate din loc, damele toate în neîntrecutul costum, care le prinde atât de frumos. Tinerii petrec cu veselie, ba se pornesc chiar și la joc, încălziți de frumoasele melodii

ales prietenia atât de puternică a socialiștilor în lupta cea mai grea ce vor duce.

Moțiunea atinge însă încă o durere mare a poporului care deși veche ne bântuie și azi cu aceiaș putere. E vorba de cele mai elementare drepturi politice ale unui popor, dreptul de întrunire și asociere. Vedem, cum supt fel de fel de pretexte guvernul știe să împiedice multe din cele mai însemnate organizații ale noastre. Nu amintim aici decât una: organizația atât de însemnată a presei noastre. Dacă guvernul nu ar pune piedici acestei organizari presa noastră ar fi luat până azi un avânt puternic, ar putea să angajeze forțe tot mai bune în serviciul ei, dându-le siguranța mai mare a zilei de mâine și ar fi rezistat și prigonirilor mai ușor, ajutând pe întemnițați.

Cea mai actuală însă din punctele moțiunii e de sigur cea privitoare la prigonirea presei noastre. Deputații noștri dovedesc prin ea că au simțul necesar pentru însemnătatea presei care-i un puternic și indispensabil colaborator al lor în lupta ce duc pentru apărarea noastră și trezirea poporului din amorțire.

O idee nu se poate mai nimerită a fost însă de a se adresa M. Sale împăratului o telegramă exprimând unul din sentimentele politice cele mai adânci, mai vechi ale poporului nostru, lealitatea către casa domnitoare.

Iată textul telegramei:

„Alegătorii și poporul românesc al cercului Illeanda-mare dau expresia celui mai adânc sentiment de omagii și de lealitate către M. Voastră, ridicându-și căutătura plină de venerație la M. Voastră ca la inițiatorul introducerii votului universal, dela care așteaptă toți cetățenii desmoșteniți de drepturi ai Ungariei zorile unui viitor mai fericit“.

Salutăm cu însuflețire acțiunea deputaților inaugurată cu atâta înțelepciune și tact de președintele clubului, dl Teodor Mihali și le urăm succes moral deplin!

Turneul deputatului dr. Vasile Lucaciu.
Ni se telefonează din Beiuș, că deputatul dr. Vasile Lucaciu în urma morții surorii sale, dna Elena m. Costin, preoteasă în Chieresturul-vece, lângă Cluj, întâmplată ieri, și-a întrerupt turneul dărilor sale de seamă în cercul Beiuș și îl va continua numai Duminica viitoare, în 16 August n. — Eri a fost la Budureasa și la Cărățele. Pretutindeni a avut primire frumoasă. E mare însuflețirea între popor pentru activitatea dezvoltată de deputații naționaliști și pentru sufragul universal.

Cuvântarea funebrală a dlui Dr. Iosif Olariu

directorul seminarului din Caransebeș, rostită după săvârșirea probodului la cosciugul episcopului Popea.

Jalnici ascultători!

Stăm în fața rămășițelor pământești ale arhipăstorului acestei diecese, care diecesa acum a îmbrăcat doliu, căci bunul și blândul ei cărmaci nu mai este în viață. Da, episcopul Nicolae Popea a părăsit pe vecie cele de aici, cele pământești și s'a ridicat la cele cerești, unde înfățișându-se înaintea Părintelui va primi răsplata ce o merită pentru faptele sale. Și ce credeți că-i va fi zis acest Părinte al tuturor celor ce există? Eu sunt de firmă convingere, și cred că și dvoastră jalnici ascultători credeți acelaș lucru, că acest stăpân îi va fi zis: Bine! slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune, întră întru bucuria stăpânului tău.

În Domnul fericitul n'a fost om de toate zilele. Valoarea și însemnătatea lui se pot cunoaște și aprecia mai bine acum când ne aflăm la marginea mormântului. Răposatul timp îndelungat a viețuit și lucrat atunci când o pleiadă de bărbați cu însușiri extraordinare și însuflețiti de un zel și iubire nespuse de mare pentru tot ce e românesc și-au încordat toate puterile, ca să smulgă pe români din întunerecul ce-l copleșise, să-i ducă la lumina adevărului și așa să-i facă a se bucura de toate bunurile

și roadele ce mintea le află spre întărirea și mărirea popoarelor.

Nu trebuie decât să ne aducem aminte că Nicolae Popea a fost mâna dreaptă a marului Andreiu, a fost iubitul lui Nicolae. Chiar numai această împrejurare ar fi destulă ca să putem judecă mărirea celui iubit și stimat.

Statutul organic, legea fundamentală a organizării autonome a bisericii este scrisoarea de recomandare a fericitului defunct înaintea oamenilor cari știu ce însemnează a putea chivernisi, a te putea mișca liber și neîmpiedecat de nimeni în biserică cu toate instituțiunile ei. Acestui statut organic avem să mulțămim că acum numărăm atâția bărbați cu carte, că și noi ne putem număra între popoarele mai înaintate, mai civilizate din lume. La compunerea acestui statut organic însă partea leului i-se cuvine în Domnul fericitului Episcop.

Dar Nicolae Popea nu s'a mulțămit cu atâta, deși aceasta ajungea să-i asigure un nume bine văzut în istoria neamului nostru. Nu, el nu s'a mulțămit cu atâta, ci pretutindeni îl aflăm, unde se cerea minte luminată, prevedere înțeleaptă și sprijin material.

Un popor cum este al nostru, și a trebuit să fi fost îndeosebi 30—40 ani în urmă, cerea mari și multe jertfe fiilor săi, iar în Domnul fericitul, nici când nu s'a dat în lături. Din contră, noi vedem că nu există o instituțiune românească, la care Nicolae Popea să nu fie membru, așa că s'ar putea zice că la toate a colaborat și multe printr'ansul s'au făcut.

Acest bărbat rar, a binemeritat pe teren literar, social și cultural.

De aceea pentru lucrarea lui foarte îmbelsugată și remarcabilă pe terenul literar, Academia română, cel mai înalt for științific românesc îl alege membru ordinar, după câțiva ani nainte dieceza Caransebeșului îi dăduse în mâni cărja să păstorească după dreptul dumnezeesc și legea omenească. Și vrednic s'a arătat Alesul diecesei de această

ale lăutarilor. Ș'apoi să asculti învârtite, hore, pe picior și ardelen. Nu știu dacă mai e vre-un centru românesc cu bogăție de melodii originale ca aceasta împrejurime și fie lăudată ideea compozitorului zelos care le adună. — Se porniră tinerii și la boston, poate mai puțin grațios și precis ca cel dela horă... Iar eu mă adâncesc la povești cu nenea Hențu și-i ascult cu mult interes amănunte asupra vieții acestui frumos și inteligent popor. Și petrecem în cântece și veselie așa cum numai acolo poți unde căldură și dragoste frățescă este. Ne despărțim pe la orele 11 și ne zicem, la revedere dimineață la 5, când mergem la fabrica de unt. Aici ni-se dau și arată amănuntele cum în câteva ore — și în cea mai perfectă curățenie — se produce din laptele proaspăt cel mai gustos unt care se transportă și în capitală. Dupăce gustăm din toate deliciale, caș, zară, lapte bătut, cari ni-se oferă cu multă amabilitate, pornim — cu toate că cerne ploia să facem o plimbare până sus în vârf de munte la așa numita *fântâna folii*. Dând să ieșim din sat trecem pe la biserică unde — mi-se spune — că se ține serviciu în fiecare dimineață. Acest popor foarte religios, mai cu seamă femeile, în

lipsa altei ocupații fizice, ca lucrul din câmp sau deal d. e. are necesitate de aceasta plimbare zilnică și mângâiere sufletească, când departe în țeară îi dus soțul și feciorul. Biserica veche cu pereții mohoriți se umple cu babele care sue încet, sfioase. Bătrâne, trăite, învăluite cu sovănelul alb, — acest interesant contrast al portului bătrânesc, — față cu cochetul pachiol mi-se par ca niște apariții ale vremilor și minunate de potrivite în acest întreg cu biserica afumată în mijlocul cimiterului.

Drumul spre fântâna folii duce pe-o serpentină frumoasă, sculită prin pădurea seculară și după vre-o oră și jumătate suntem sus la acest izvor cu așa fermecată din care dacă bei nu îmbătrânești. Profităm se înțelege tinăr și bătrân de aceasta taină a eternei tinereți și într'o clipă am explicația tinereții de azi a lui nenea Hențu. — Deasupra izvorului o bisericuță, un schit de lemn, care-o fi de când e lumea. Aici sunt adăpostiți 3—4 călugări, cari uneori cu forța își cuceresc dela alți părinți acest imperiu pământesc. Intrăm în bisericuța scundă, strâmtă, dar curată, unde surprindem șezând în strană — cîntind la și ceasloave stilhuri — un tinăr candidat la

călugărie, un flăcău dintr'un sat din apropiere. Nu s'ar însă între păcate desființarea acestui lăcaș »sânt«, ne având rost să lași poporul ademenit să fie cu fel și fel de vorbe false promisiunea deslegării de păcat, etc. în schimbul banilor și al alimentelor, cari se duc sus.

Câți va pași mai sus, ne găsim pe un mic platou cu priveliștea splendid deschisă până în mari depărtări. În cestalalt vârf mai deschis ca cel cu izvorul și schitul găsim un alt turnuleț deasupra unei colibe, despre care nenea Hențu îmi spune, că întreagă a fost construită de un preot bătrân din Săliște, cu dorința de a fi îngropat aici în domeniul naturii. Și bietului suflet trudit nu i-s'a dat astă mulțumire, c'a murit iarna și eră ger și ninsoare, cine o să-l aducă în vârf de munte? Nu-i bizar un dor al viețuirii unde să te așeze, când vecinicii ești dat.

Ne întorcem cu aceiaș veselie cu care am plecat ne simțind oboseală în vederea tinereții eterne care ca prin minune ne cuprinsese deja reducându-ne dispozițiile la veselii copilărești. Leșise soarele și sosim în parcul proaspăt, scaldat în raze.

Bancă de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de birouri
și fabricare de instrumente gimnastice.
Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

inaltă demnitate. Nouă-spre-zece ani cât a condus-o a căutat s'o împodobească cu multe așezăminte folositoare; cu răbdare și blândețe ca un bun părinte a adunat la sinul său cald de iubire pe toți fiii săi sufletești. Nimic, dar nimic nu l-a putut abate dela calea ce trebuie s'o urmeze un adevărat părinte: calea păcii și dreptății, calea adevărului și a luminii, calea cunoașterii de Dumnezeu și a dragostei de tot ce e românesc.

Cât de mare a fost iubirea lui față de mireasa sa logodită acum 19 ani, față de dieceza Caransebeșului, se vede mai bine din împrejurarea că apropiindu-se sfârșitului vieții toată averea a testat-o acesteia asigurându-i așa o existență cinstită, neexpusă la schimbările veacului acestuia stăpânit de duh rău și răufăcător. De aceea câtă vreme vor fi români în această dieceză numele *Nicolae Popea* în veci se va pronunța cu venerațiune și evlavie; soarta acestei dieceze e asigurată acum cu numele lui.

Dacă *Marele Andrei* a întemeiat, a reînfințat mitropolia românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania, apoi *Nicolae Popea* putem zice că este al doilea întemeietor al diecezei Caransebeșului.

Iar acum din porunca și încredințarea înaltului defunct vă rog Prea Sfințite Dle Episcop, binevoitori a împărtăși mulțumitele în Domnul fericitului episcop ce le adresează înalt Prea Sfinției Sale Dlui mitropolit Ioan, care totdeauna a fost cu dragoste și bunăvoință către dânsul. Tot așa vă mulțumește și Prea Sfinției Voastre care n'ați cruțat osteneți și ați venit să-i dați cele din urmă onoruri petrecându-l la locul de odihnă veșnică. Pe amândoi vă roagă răposatul să nu uitați a-l pomeni în rugăciunile ce le veți face după vremile prescrise de canoane.

Mai departe mulțumește în Domnul fericitul membrilor Consistorului diecezan, deputaților sinodali cari totdeauna cu sfatul și cu conlucrarea lor i-au fost într'ajutor în conducerea acestei dieceze binecuvântate de Dumnezeu. Nu mai puțin trebuie să mulțumească răposatul deputațiilor de deosebite categorii cari au grăbit de aproape și

Restul zilei îl petrecem tot în plăcuta și prietenoasa societate din Săliște, iar cătră seară cu sufletul plin de cele mai bune impresii plecăm la gară pe jos. Un puvoi de ploaie ne face să ne adăpostim sub streșina unei case țărănești, după câteva minute însă ne continuăm drumul printre holde. Eră în amurg, o ultimă rază de soare ieșise de după fondul întunecat al munților și se revărsa asupra holdelor udate de ploaie dându-le culorile cele mai vii și bizare, dela roșeticul cel mai splendid la galbenul discret și nuanțele verdelui dela cel mai discret, la cel mai intensiv. Culorile, cari bizare par în direcția picturilor moderne iată însă cum de admirabil și perfect natura ți-le dă. Cireada de vaci porni încet și înaintează încet una câte una, talanga s'au de departe. Și eu stau pierdut, răpit de frumusețe și de acel tot lin și plăcut. Săliștea, frumoasa Săliște dispăre tot mai mult în zarea munților. Plecăm cu amintiri dragi, cari cuprinsu-ne-au un colț din inimă și strâns l'au ferecat și ne zicem, la revedere cu bine. St. G.

din depărtare să-l însoțească până la locul unde începe calea veșniciei.

Și vouă iubitorilor frați și iubită soră vă cere răposatul iertare dacă cândva v'a mahnit și vă mulțumește pentru toată îngrijirea și dragostea ce i-ați arătat-o cu atâta abnegațiune în viață, dar îndeosebi pentru grija de care a fost părtaș în momentele din urmă ale vieții pământene.

Ție, iubit cler și popor credincios al acestei dieceze lasă moștenire iubirea de D-zeu, de limbă și patrie, pe care păstrați-le totdeauna întregi și nevătămate.

În urmă întorcându-mă către Tine, bu-nule și blânde arhiereu îți zic: Dormi în pace suflet mare și nobil și împreună cu marele *Andrei* și cu bunul *Ioan*, predecesorul Tău, supraveghează această dieceză, ferindu-o de tot răul, căci ai dovedit că ai iubit-o foarte mult! Dormi lin și grijește din înălțimile senine cerești ca totdeauna această dieceză să fie scutită de zguduirii, și ca o corabie puternică și bine înarmată să plutească sigur ve valurile acestei mări a vieții! Dormi în pace și memoria Ta fie binecuvântată în vecii vecilor. Amin.

Serbările Fondului de teatru la Oravița.

Programul general

a festivităților, cari să vor aranja din privilegiul adunării generale a fondului de teatru român în 27/30 August a. c. n. în Oravița-montană.

Prima zi Joi în 27 August n.

Primirea comitetului central și a oaspeților la gară.

Seara: Convenire socială în otelul »Corona Ung.«

A doaua zi Vineri în 28 August n.

La 9 ore a. m. serviciul divin în biserica gr. or. rom. din loc.

La 10 $\frac{1}{2}$ ore a. m. prima ședință în grădina de tir.

La 1 oră p. m. banchet în grădina otelului »Corona Ung.«.

La 4 ore p. m. petrecere populară în curtea bisericii gr. or. din loc. Premiarea costumelor originale românești, și producerea unor jocuri originale bănățene.

La 8 ore seara concert cu concursul mai multor coruri. — Joc.

A treia zi Sâmbătă la 29 August n.

La 10 ore a. m. a doaua ședință în grădina de tir.

La 8 ore seara concert și producțiune teatrală în teatrul local, și după aceea petrecere dansantă în sala otelului »Corona Ung.«

A patra zi Duminică la 30 August n.

Excursiune la Anina, Stajerlak, Marilla, Bányavölgy.

Programul special să va împărți cu ocaziunea adunării generale.

P. T. oaspeți sunt rugați a să insinua cel puțin până în 24 August n. la biroul central »Oraviciana« în privința cuartirelor, banchetului și excursiunii.

Oravița-mont, la 11 August 1908 u.

Comitetul aranjator.

Din România.

— **Dela Curtea din Sinaia.** Ieri a avut loc la Sinaia o defilare a batalioanelor 6 și 9 vânători. Cu tot timpul ploios M. Sa Regele a primit defilarea rămânând mai mult timp în ploaie de și era numai în tunică.

*

Excursiunea învățătoarelor la Sinaia. Învățătoarele cari au urmat cursurile de vacanță la azilul »Elena Doamna« din Capitală, au plecat Duminică cu trenul de 6 dimineața din București, sub conducerea dlui Mihail Tănăsescu, inspectorul învățământului muzical, și d-nii Tomescu, subdirectorul școlii.

În gara Sinaia excursionistele au fost întâmpinate de dl Lunceanu, directorul școlii primare din localitate.

Dela gară s'au dus la masă. Aici dl Petre Gârboviceanu, administratorul Casei bisericilor, le-a ținut o caldă cuvântare, urându-le să nu-și piardă vremea, ci să se folosească de timpul scurt cât vor sta în Sinaia pentru a-și îmbogăți cunoștințele.

La orele 3 d. a. d-nii Mihail Tănăsescu, inspectorul învățământului muzical și Lunceanu, directorul școlii primare, au cerut audiență la Castelul Peleş, exprimând dorința învățătoarelor din întreaga țară de a vedea pe Augusta lor Soverană.

La orele 3 și jumătate, M. Sa Regina a binevoit a primi în sala de recepție a Castelului, pe învățătoare și pe conducătorii lor.

Corul învățătoarelor sub conducerea maestrului Tănăsescu, a cântat »Plugar și Ostaș«, »Hora«, etc.

M. Sa Regina a felicitat pe dl Tănăsescu pentru sârguința cu care a pregătit pe învățătoare.

D-na Tonesgaru, institutoare a rostit câteva cuvinte de mulțumire din partea colegelor sale.

Excursionistele au vizitat în urmă Castelul Peleşor, muzeul mănăstirei, etc.

La orele 7 excursionistele au părăsit Sinaia.

Regele Eduard VII la Ischl.

Castelul împărătesc din Ischl a avut ieri și azi un oaspe distins, pe regele Angliei Eduard al VII-lea. Domnitorul mării Britanii a venit să cerceteze pe căruntul său prieten, împăratul Francisc Iosif. Vizita aceasta e de mare însemnătate politică, căci ea se prezintă ca cea din urmă în șirul întrevederilor dintre domnitori, ce au frământat în timpul din urmă cercurile politice din Europa. Regele Eduard vine din Friedrichshof, unde a cercetat pe împăratul Wilhelm, domnitorul Germaniei. În primăvară primise la Londra pe președintele republicii franceze, Fallières, iar mai târziu a avut o întrevedere cu țarul Rusiei, Nicolae, la Reval. La toate actele acestea de mare însemnătate pentru politica externă a fost însoțit de iscusitul secretar de stat englez, Hardinge, care îl însoțește și acum.

În decursul festivităților de primire alături de împăratul Francisc Iosif eră ministrul de externe al monarhiei noastre, baronul de Aehrenthal. Hardinge și Aehrenthal vor discuta fără îndoielă chestiunea reformelor din Macedonia, care de prezent în urma evenimentelor din Turcia pauzează.

Despre primirea regelui Eduard sosesc următoarele telegrame:

Ischl, 12 August. De ieri seara ploaie necontenit. În hatârul vremii noroase stradele au o înfățișare sărbătorească. Pe toate edificiile falfăe steaguri. Linia dela gară și până la castelul împărătesc e plină de lume.

Ischl, 12 August. Regele Eduard a sosit azi înainte de amiază la orele 10. Vremea e tot înnorată. Peronul gării e închis pentru public. Ceva înainte de ceasurile 10 a sosit la gară trăsura principelui bavarez Leopold. Calea împăratului

Supraveghiera permanentă medicală; prețuri ieftine.

PENSIUNE (locuință și alimentare) pe zi 3—5—7 coroane.

Cu plăcere ofere prospecte și lămuriri

Dr. R á c z Ö d ö n

== proprietarul și conducătorul institutului. ==

Sanatorul și hidroterapia

Doctorului RÁCZ ÖDÖN

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca nr. 7.

Telefon 639.

Deschis în decursul anului întreg pentru bolnavi interni și externi.

Băi electrice. Hidroterapie, tratament electric, băi de carbogen, de etină și minerale. Tratament cu aer cald, dulapuri de aburi, cură de nămol de Pöstyényi. Băi de nămol de Franzesbad, cu nămol original. Impachetări cu nămol. Inhalățiuni. Masaje cu vibrații. Cură de slăbire și îngrășare. Să recomandă la: nervositate, istovire de orice fel, afecțiuni de stomac, intestine, ioimă, plămâni și organele respirării, la reumă articulară și musculară. Rezultate excelente.

Francisc Iosif până la gară a fost adevărată cale de triumf. Trăsura împărătească pe unde trecea era întimpinată de urale viforoase. Împăratul purta uniformă de general englez, și ordinul jaretierei.

Ischl, 12 August. Domnitorii s'au salutat cu multă afecțiune. După salutul arhiducilor și princeselor de Bavaria, domnitorii au trecut pe dinaintea companiei de onoare, apoi între ovațiile publicului s'au urcat în trăsură, mânănd la otelul Elisaveta, unde se află apartamentele regelui Eduard. La otel regele Eduard a fost salutat de princesa *Gizela de Bavaria*, arhiducesele *Maria Valeria* și *Elisaveta Francisca*, de *Aehrenthal*, ministrul Angliei la Viena contele *Menssdorff* și de mulți demnitari de curte. Regele a răspuns cu multă amabilitate și s'a retras pe urmă în apartamentele sale împreună cu M. Sa împăratul. M. Sa însă s'a întors în curând la castelul său, unde peste un ceas a venit regele Eduard să-și prezinte omagiile din prilejul iubileului său de 60 de ani. După aceasta regele Eduard s'a întors la locuința sa, unde la ora 1 a primit vizita Maiestății Sale. După prânz domnitorii au făcut o excursie cu automobilul. Seara la orele 7 și jumătate s'a dat un prânz de gală în salonul de cură. A cântat muzica regimentului 99. Despre toastele rostite încă nu s'a anunțat nimic.

Correspondență din România.

Un augur bun. — Desvoltarea stațiunilor balneare. — Agatha Bărsescu la Slănic.

Slănicul-Moldovei, 8 Aug.

În întâia mea corespondență am arătat, în câteva trăsături de condeiu, publicului nostru desvoltarea pe care o iau stațiunile balneare din România, și am atins îndeosebi împrejurările de desvoltare ale Slănicului de Moldova. E vară acum și, ca pretutindeni, viața politică a intrat în restimpul ei în care nu se mai întâmplă nimic mai de seamă. De abia vre-o doi-trei miniștri își iau inima în dinți să rabde dogoreala soarelui din capitală. Dl Spiru Haret, ministrul instrucției publice, are interimatul președinției consiliului de miniștri; alții sunt mai practici: dl Djuvara, cel mai nou ministru, inspectează fabricile și alte așezăminte, cari cele mai multe sunt adăpostite în răcoarea munților, dl Morțun se plimbă cu automobilul, etc...

Interesul public se întoarce asupra stațiunilor balneare. Înainte de-a vorbi despre chestia aceasta atât de importantă pentru o țară cu o climă, de vară, atât de continentală, trebuie să înregistrez presemnele unui curent nou, foarte sănătos. E vorba adecă de un simptom care trebuie să ne bucure pe toți și pe care să-l dorim din suflet: în anul acesta mai mulți membri ai clasei inteligente de dincolo își fac vilegiatura în țară. Astfel tacmai din Arad au fost venite vre-o opt persoane la Slănic, între cari: directorul seminarului român din Arad, directorul „Tribunei“ cu familia, doi teologi aradani, și o institutoare română de dincolo. Dorim să vină cât mai mulți frați din Transilvania să-și petreacă vacanțele în localitățile de vilegiatură, atât de frumoase, din România!

Chestia stațiunilor balneare a ajuns să fie discutată din ce în ce mai mult, în organele cele mai serioase. Tocmai în zilele trecute a apărut, despre localitățile de vilegiatură, un articol de fond în coloanele unui mare ziar bucureștean. Se constată, aici, cu bucurie progresele mari ce s'au făcut și se aduce critica cuvenită celor cari, în administrația acestor fel de localități nu și-au făcut datoria pe deplin. De model, scrie amintitul ziar, trebuie să se ia administrația băilor Slănicul-Moldovei, care a ridicat aranjamentul acestor băi la nivel european. Bine aranjate sunt încă localitățile: Sinaia, Govora, Călimănești și în parte, Techirghiol. Mai e încă mult de făcut în următoarele localități: Constanța, Ocele-Mari, Moinești, Strunga, Bălățești, Soveja, A-zuga, Bușteni, Poiana Țapului, Slănicul-Prahovei,

etc. etc. Se fac însă din ce în ce tot mai multe îmbunătățiri și încurând România se va putea lăuda cu localități aranjate cu tot confortul civilizației.

*

Slănicul-Moldovei și Sinaia sunt localitățile în cari petrece vara cea mai înaltă clasă din țară. Un motiv puternic ca vara central tuturor distracțiilor nu numai de caracter inofensiv ci și de caracter cultural, să se mute dela București aici. În Sinaia e curtea, în Slănic găsești băile și cura, amândouă excelente; și în amândouă localitățile aer bun de munte și frumseță, ce mai frumseță.

Dovadă că Slănicul joacă, vara, un rol important în viața socială din țară, e că cei mai buni artiști ai țării petrec vara aici și înveselesc și distrează publicul distins din această localitate. Astfel: dl Nottara, decanul scenei române, tragedian excelent, și d-na Agatha Bărsescu, artista noastră celebră în două continente, care a fost comparată chiar cu reginele scenei mondiale: Sarah Bernhard și Eleonora Duse. În zilele trecute d-na Agatha Bărsescu a binevoit să dea concursul său trupei Ionescu, care joacă în fiecare seară în teatrul din Slănic, mulțumind în mod absolut, publicul. Doamna Bărsescu a jucat în *Magda de Sudermann*, și *Alexandra de Voos*, piesele ei favorite. A avut, natural, rolul eroinei: Magda și Alexandra.

Cele două seri, ce au urmat una alteia, au fost o distracție de elită pentru publicul din Slănic, cunoscut că are un gust rafinat. Sunt doar tot intelectuali, cei mai distinși din toată țara, cari au gustat asta în străinătate, oameni cari petrec anual câteva luni la Paris. Doamna Agatha Bărsescu a jucat rolul Magdei cu o eleganță desăvârșită, în prima parte a dramei și cu un tragic zguduitor, în partea doua. Un hohot de plâns, al femeilor, a umplut sala în actual al III-lea, și plângeau chiar și mulți bărbați. Erau momente când toți eram transportați în sferile de înaltă gândire a seriosului, aproape sobrului Sudermann. Când lumea, care gândește, s'a depărtat, ea a dus pentru seara aceea germeul frământărilor a două filozofii opuse: cea materialistă și cea idealistă...

Succesul în *Alexandra* a fost deasemeni desăvârșit. Rolul eroinei a fost redat de artista noastră cu o duioșie dureroasă și dulce, atât de mult legată de fondul caracterului doamnei Bărsescu. Alexandra tremură de ura dorului de răzbumare și pângea în durerea-i de iubire sinceră și adâncă. Ea stârnea fiori de groază și mișcă până la lacrimi... Scena morții Alexandrei a fost coroana jocului de scenă perfect a dnei Agatha. Publicul a fost fascinat, toți am plecat însă cu capul în pământ, cu lacrimi în ochi: cum e când ai fost zguduitor de jocul unei bune tragediane. M. R.

Mișcarea culturală.

Adunarea secției Aiud-Teiuș a Asociațiunii. Adunarea secțiunii Aiud Teiuș a Astei s'a ținut Duminecă în 9 August în școala gr. cath. din Teiuș, asistând foarte multă inteligență și țărani, s'a constatat însă cu regret lipsa preoțimeii gr. or. fiind prezenți numai 3 și anume d-nii: I. Frâncu și I. Neagoe din Cetea și C. Suci din Măjina.

Adunarea a fost prezidiată prin protopopul Aindului, care prin o frumoasă vorbire a deschis adunarea. A fost viu aplaudat. Au urmat disertații și lucrările anunțate. Sfârșindu-se adunarea pe la orele 6 s'a luat masă comună. Seara la 8 s'a ținut petrecerea. A participat un public numărös. La domnișoare am remarcat cu plăcere costumul săliștenesc în care erau îmbrăcate două. Ar fi de dorit ca domnișoarele noastre să apară totdeauna în costumul nostru național.

Săvârșește orice lucru în branșa aceasta în mod de gust frumos și trainic pe lângă garanție. Însemnez că pictarea bisericilor am studiat-o în decurs de mai mulți ani în București și în celelalte orașe mai mari ale României și așa e eschiză

Înștiințare.

»Reuniunea femeilor române din Brașov«, aduce la cunoștință condițiunile de admitere în »Internatul de fete cu școală de menaj și industrie casnică«.

Reuniunea întreprinde și subvenționează acest Internat cu o sumă însemnată, spre a putea primi eleve cu taxe cât se poate de reduse.

În Internat se predă învățământ practic și teoretic.

Învățământul practic cuprinde: pregătirea bucatelor, întreținerea locuinței, spălatul și călcatul, legumăritului croitul de rochi și de rufărie, cusutul cu mașina, diferite lucruri de mână până la cele mai variate broderii, țesutul la războiu dela cele mai simple pânzării până la covoare colorate ș. a.

Învățământul practic se completează cu învățământul teoretic, tratând despre teoria bucătăriei, teoria croitoriei, contabilitate și chemie culinară, igiena; apoi, religiunea, limba și literatura română, maghiară și germană, cântări, desen ș. a.

Încăperile internatului s'au mărit și corespund pe deplin regulilor igienice, având școla și atelierul de lucru într'o clădire sepaată, situată împreună cu clădirea principală într'o frumoasă grădină, proprietatea Reuniunii.

Taxa pentru întreținerea completă (inclusiv spălatul) este de 32 cor. pe lună; la aceasta se mai adaugă o taxă suplimentară de 4 cor. pe lună, pentru învățământ, îngrijire medicală și băi. — Taxele se plătesc anticipate.

Primirea elevelor în internat se face cu începerea dela 25 August. st. v. deoarece numărul locurilor este limitat, părinții sunt rugați a anunța cât mai din vreme înscrierea.

Pentru a putea fi primite în internat, elevele vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, să prezinte certificat de botez, de școală și revaccinare.

La intrarea în internat, elevele pe lângă hainele și rufețele trebuincioase vor trebui să și aducă așternut de pat, (saltea, perină și plapoma cu rufăria lor).

În cece privește îmbrăcămintea elevelor înștiințăm pe părinți, că pentru reducerea cheltuielilor și pentru uniformitate s'a reglementat un costum uniform precum și șorțuri uniforme, pe cari elevele trebuie să și-le facă în internat.

În legătură cu acest Internat Reuniunea întreprinde și un Orfelinat, în care se primesc fete române, orfane și sărace pe cheltuiala Reuniunii.

— Pentru ocuparea acestor locuri se publică concurse.

Informațiuni se pot lua de-a președinta Reuniunii Brașov (Țargul-Grăului Nr. 5).

Maria B. Băulescu, Ioan Lengheru,
președintă. secretar.

Din străinătate.

Întâlnirea țarului Rusiei cu împăratul Germaniei. Din Petesburg se telegrafiază că țarul Nicolae și împăratul Wilhelm se vor întâlni la Reval în luna Septembrie. Vestea aceasta desminte informația din zilele trecute, care spunea că împăratul Wilhelm numai în anul viitor are de gând să întoarcă țarului vizita dela Swinemünde.

Situația în Turcia. Amovările și numirile se urmează șir. Toate dorințele turcilor tineri sunt adoptate de guvern, iar sultanul de obicei le sancționează fără excepție. Funcționarii destituiți primesc pensii până la toamnă și în acest scop guvernul voiește să ia un împrumut de 200.000 funți.

Haki Bey, ministrul de culte, declară în ziarul »Gazetta« că s'vonui privitor la pregătirile de războiu ale Bulgariei e fără teme, deoarece așa ceva ar fi identic cu sinuciderea ei.

Senzația de actualitate e reimpatrierea lui Fuad Pașa din exil. Copiii și prietenii lui Fuad Pașa vor merge în calea lui până la Smirna. Tot acum s'a întors din exil și Abdulah Pașa.

orice incorectitate în executare. — La dorință se trimit desemnuri porto-franco.

Cu distincă stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

În atențiunea parohiilor!

SZENTGYÖRGYI OSZKÁR,

plotor de firme de embleme de biserică și auritor,
Marosvásárhely, Kossuth Lajos utca 26.

Perși cari trăiesc în Constantinople au de gând să trimită șahului o telegramă cu amenințarea, că se vor da supuși sultanului, dacă șahul nu va convoca parlamentul. Guvernul turcesc însă nu a încuviințat expedierea telegramii, voind să încunjure eventualele conflicte diplomatice, ce s'ar isca pe urma acestor fel de telegrame.

Grevele ce s'au plănuț deja mai de mult, s'au început azi dimineață. Mai multe sute de muncitori au conțnit cu lucrul și pretind simbric îndoită. Nouăzeci de împiegați dela căile ferate au declarat de asemenea grevă și e verosimil că deja mâne să între în grevă toți funcționarii dela căile ferate. Se așteaptă greve și la fabrici. Intre împrejurările schimbate dau o deosebită însemnătate și grevelor.

Din Persia. Știri sosite la Petersburg spun că poziția șahului Persiei e foarte grea. Cavaleria compusă din 2000 de oameni strănși din toate țăburile cărora li-s'a făgădat consolidarea păterilor, nu slujește la nimic, din pricină că e foarte nedisciplinată. Din pricină că nu li-se plătește solda, soldații amenință să distragă întreg Teheranul. Șahul mai are 500 de soldați de gardă; aceștia îi sunt credincioși, dar prea puțini ca să țină piept răzvrătiților.

Populația orașului începe să se ridice contra șahului. În provinciile dela miază-zi au izbucnit revolte.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 13 August n. 1908.

— **Știre personală.** Valorosul nostru colaborator și amic dl. *Ioan Slavici* a demisionat din postul de director al institutului »Ottel-leșanu« dela Măgurele, lângă București. Academia i-a primit demisia.

Fruntașul literaturii noastre se va stabili definitiv la București.

— **Condolențele P. S. Sale Episcopului Ioan I. Papp la moartea lui Nic. Popea.** Vestea morții episcopului Nicolae Popea l-a aflat pe P. S. Sa Episcopul Aradului în Budapesta. El a trimis imediat după primirea ei Consistorului de acolo următoarea telegramă:

Vestea tristă și dureroasă despre încetarea din viață a Preasfințitului frate Nicolae m'a aflat la locul de unde grăbesc a împărtași diecezei văduve condolența mea profundă rugând cerul să dea răposatului odihna eternă.
Episcopul Ioan.

— **Prigonirea școlilor românești din comitatul Clujului.** Punerea în aplicare a legii lui Apponyi a dat loc la o goană generală împotriva școalelor noastre. După ce ele au început în Bihor, au continuat în comitatul Aradului și urmează acumă împotriva școalelor din comitatul Clujului. În comitetul administrativ al comitatului prezidat de prefectul *Bánffy Miklós*, revizorul *Varró* a raportat, că sunt mai multe școli gr.-catolice și ortodoxe, cari nu realizează progrese în instrucția limbii ungurești și întrebuințază manuale oprite. Comitetul a hotărât să denunțe pentru »delictul« din urmă pe patru învățători procurorului. Un învățător care a învățat pe copii cântece »anti-patriotice din România«. Șase școli cari nu corăspund acestui scop, au primit avertismentul întâi sau al doilea. Comitetul a hotărât închiderea a trei școale din motive sanitare și a propus ministrului închiderea altor șapte școale.

În aceiaș ședință s'a dat citire raportului despre emigrare. S'a constatat, că au emigrat cu 50 de persoane mai mulți spre România.

Dacă emigrarea asta va crește tot mereu, atunci ea va ajunge un mijloc antiseptic împotriva efectelor de maghiarizare ale școlii ungurești.

La mormântul lui Bărnuțiu. »Gazetei« i-se telegrafiază din Șimleu, că preotul din Bocșa-română a făcut parastas pentru Simeon Bărnuțiu. A azistat popor în număr foarte mare. Au fost însă de față și 12 jandarmi.

Se știe că în cadrul sărbărilor organizate la Șimleu din prilejul adunării generale a Astrei, a fost luat și pelerinajul la mormântul lui Bărnuțiu, care însă din motive de precauțiune a fost omis din program. Dacă însă conducătorii »Asociației« au socotit să ferească în felul acesta așezământul încredințat lor de mânia vrășmașilor noștri prevalenți, cari orbiți de ura lor păgână n'au scrupul în alegerea prilejurilor de a lovi în noi, — nu înseamnă să trecem la ordinea zilei peste acest moment de datorie națională și deci trebuie de pe acum să pornim organizarea unui pelerinaj monstru la mormântul aceluia, care a fost sufletul mare al marilor vremi de redeşptare națională.

Bravilor sălăjeni le revine datoria să organizeze cât mai curând acest pelerinaj, cu atât mai cu însufletire, cu cât li-s'a zădărnicit acest punct de program care ar fi revărsat peste sărbările dela Șimleu o lumină de măreție. Bravul preot din Bocșa-română, slujind parastasul, și-a împlinit numai datoria națională.

Spiritul lui Bărnuțiu să ne dea putere ca odată să putem spulberă dela asemenea prilejuri umbra găzilor libertății.

— **Dela Seghedin la Cluj.** La cererea proprie, dlui A. D. Domșa i s'a permis să-și facă pedeapsa în temnița din Cluj, și astfel a fost permutat, cu asistență, dela Seghedin la Cluj, de unde ni-a trimis articolul bibliografic de ieri.

— **Di Zaharie Bărsan,** cu d-na vor da o reprezentație teatrală la *Lipova*, Duminică în 16 August n., iar nu Sâmbătă cum anunțasem în numărul nostru de ieri. *La Șiria vor juca de Duminică într'o săptămână, în 23 August n., iar nu Mercuri la sărbătoarea »Schimbării la față«.*

— **În jurul scaunului vacant de Caransebeș.** Bunul arhieru Nicolae Popea nu a fost nici înmormântat, când în presa ungurească a început să apară felurite articole de informație »obiectivă« asupra candidaților la scaunul vacant. După câteva articole strecurate în ziarele ungurești din »Arad« a apărut în »Az Ujság« un interesant entrefilet în care situația e prezentată astfel:

Cel mai firesc urmaș al episcopului Popea ar fi în împrejurări normale, părintele arhimandrit Filaret Musta. Dar dânsul, spune ziarul, ar fi compromis prin ancheta făcută în contra școalelor din Caransebeș. Și de-altealte părintele arhimandrit ar fi la o vârstă când omul dorește odihna, spune ziarul informat, cum vedeți, și despre lucrul a-

cesta. În dieceză ar fi două partide: naționaliștii din Lugoș cari încă n'au stabilit un candidat, dar jantinesc numele părinților Vasile Mangra, Roman Ciorogariu și Traian Badescu. Partidul contrar ar fi al părintelui dr. Olariu, susținut de Constantin Burdea. Dar lucrul ciudat, nici unul din aceștia nu vor putea ajunge episcop, partidul lui Burdea fiind în minoritate și urgisit de naționaliști, iar naționaliștii neputând obține aprobarea guvernului pentru candidatul lor.

Din impasul acesta partidele nu vor putea ieși, decât având înțelepciunea și lepădarea de sine de-a renunța la candidații lor și de-a alege o persoană neutrală care, strănă cu totul de antagonismele locale să stea deasupra partidelor și să aibă încrederea credincioșilor or, cât și a coroanei. Acesta ar fi părintele arhimandrit Augustin Hamzea.

Cum vedeți »informația« e făcută cu mult sretlic dar așa albă cu care-i cusută sare în ochii oricărui cunoscător de situații și de oameni.

Forma asta de autocandidatură poate fi originală dar auticandidatul poate fi sigur de un lucru: nu va duce nici ea la scop.

— **Propaganda Pansârbească.** Arestarea fraților Pribicevici continuă a stârni valuri de animație în cercurile interesate. Nastici, autorul broșurei pe temeiul căreia s'au pornit prigonirile în contra atâtor persoane bănuite de complicitate în propagandă, e pe picior liber, deși în urma desmintirilor venite dela persoane de mare autoritate au dovedit că broșura lui e o îngrămădire de minciuni. Se pare c'a fost inspirată de banul Rauch, care a ales acest mijloc de-a compromite partidele politice din Croația, adversare lui. Regele Petru, care petrece de prezent în Londra, a autorizat pe plenipotențiarul sârbesc din Londra să desmintă acele afirmări cuprinse în broșura lui Nastici, cari spun de sprijinul ce l-ar fi dat curtea regală sârbească șefilor propagandei. Tot astfel se eschivează și deputatul croat Pribicevici.

Senatul de acuză din Agram a aprobat deținerea fraților Pribicevici și a hotărât să-i țină în arest preventiv. În motivarea hotărârii aduse de senatul de acuză se spune, că din datele broșurei și din fasiunea lui Adam Pribicevici apare că deținutii ar fi luat parte la consfăturile comitetului revoluționar din Belgrad, prin care fapt a comis crima trădării de patrie.

Împrejurarea că zilele trecute procurorul din Agram, Akkurti a fost la Budapesta unde a conferat cu Wekerle, tradează că guvernul maghiar încă își are partea în toată inventarea »evoluției pansârbești«.

— **O volnicie revoltătoare.** Din Blaj ne vine vestea unei ticăloși nemi pomenite. Protopretorele de acolo a suspendat activitatea reuniunii pompierilor români din Blaj, a secestrat averea ei, pe motiv că reuniunea primejduiește momăia de idee de stat. Când conducătorul reuniunii dl. Danilă Sabo a denegat extradarea cassei, declarând că numai forței va cedă, turbatul pretore a venit însoțit de jandarmi răpind casa cu puterea baionetelor și secestrând și biblioteca și flamura reuniunii.

Martorii acestei privești revoltătoare priveau cu sufletul înghețat de atâta volnicie. Nădăduim înse că cei chemați vor face totul pentru reglementarea răsnitului slujbaș care prea și-a dat frâu liber prosției.

BÉTAY și BENEDEK,

atelier artistico pentru obiecte bisericesti
BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernacule, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere. Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

— **Cripta Habsburgilor.** Se știe, că membrii casei noastre domnitoare vin îngropați în cripta familiară de sub biserică capușinilor din Viena. Fiind cripta aproape plină, s'a plănuț acum lărgirea ei, și în scopul acesta s'au compus deja planurile necesare, după cari lucrările se vor începe numai decât, pentru ca până la finea lui Octombrie să fie terminate. În criptă se află până acuma 132 de sicrie. Primul mort îngropat aici a fost împărăteasa Ana, decedată în 15 Decembrie 1618, al doilea, soțul ei Matia II, mort în 20 Martie 1619. Cel din urmă mort, al cărui sicriu a fost așezat în cripta aceasta, este Ferdinand, Mare duce de Toscana.

— **Impăcarea Aromânilor stabiliți în România.** În urma întrunirii ce Aromânii au ținut Sâmbătă s'a hotărât ca cele două ziare ale lor, ce apar în București, »Românul dela Pind« și »Macedonia«, să nu se mai combată, ci să lupte pentru interesele cestiei aromânești.

— **Comitetul Reuniunii române de cântări și muzică din Lugoj anunță,** că concertul anunțat pe 9 August (27 Iulie v.) din cauza responsării P. S. Sale dlui episcop diecezan Nicolae Popea, s'a amânat pe Joi 13 Aug. st. n. (31 Iulie v.).

— **»Ciardaș« împreună cu un mic accident la o petrecere românească.** Ni-se scrie din Teiuș că bravii români de acolo i-au găsit ac la cojocul unui domn, român din păcate, care a încercat să spurce cu ciardaș o petrecere românească. Acest domn este medicul dr. I. Rusan, care la petrecerea ce a avut loc Duminică în Teiuș, ca să facă pe placul solgăbirăului și a mai multor funcționari unguri dela tren, a ordonat țiganilor să zică »ciardaș« iar în urmă, aceștia la ordinul aranjatorilor împotriva lui, i-a amenințat că i-le sparge dipele. Atunci i-s'a făcut un scurt proces, unul dintre aranjatori dl Rațiu, l-a apucat simplaminte și l-a dat afară din sală. Ungurii au înțeles atunci și ei ce trebuie să facă: au șters-o. Atmosfera rămânând apoi curată, petrecerea a decurs vioi până în zori.

— **Sculptorul Franasovici.** În împrejurări cunoscute sculptorul Franasovici a murit în floarea vârstei, tocmai când cu toții așteptam dela dînsul opere cari să fixeze reputațiunea unui sculptor cu temperament ales.

Cele câteva lucrări — donă trei busturi — expuse acum câțiva ani în palatul artelor, cu ocazia expoziției iubilare, au fost ajuns pentru noi, pentru a întrevadă în persoana răposatului artist, un sculptor de carieră. O factură liberă și originală, unită cu îndrăzneală a concepțiunei, deosebea operele lui Franasovici de restul lucrărilor de sculptură.

Tehnica acestui sculptor pe care îl regretăm sincer se aseamănă numai cu aceea a prințului Trubetskoi, originalul sculptor rus, care se știe excelează în lucrări realiste în genul în care a debutat și Franasovici. O catalogare și o publicațiune a operilor regretatului sculptor se impune.

— **Prin efectul miraculos al cremei »Aranka de Mintseck«,** orice damă se face frumoasă ca 'n basme. Prețul unui borcan 1 coroană, borcan mai mare în coloare roză 2 coroane. Săpun »Aranka« 70 filerl. apă de spălat »Aranka« 1 cor., pudră »Aranka« 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr »Aranka«. 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îl încărunțește părul să folosească regeneratozul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chemic Mintsek Géza. Kecskemétt.

Fumători! E o mare economie de bani dacă cumpărați tuburi de țigărete dela firma de jos.

100 bucăți »Killing« liber de nicotin	08 cor.
100 » »Tiszti« » » » »	10 »
100 » »Delibáb« » » » »	12 »
100 » »Riz Abbazia« » » » »	16 »
100 » »Colibri« » » » »	18 »

Singurul depozit pentru Ungaria Harmathy Pál, magazin de țigărete Debreczen. 7000 bucăți se trimit francate.

Cereți preț curent.

x Sticlărie, percolatori, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de încredere la urmașul lui Müller Somlyai, Kolozsvár Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelabre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă clălate 72 cr. *Vă rugăm să fiți atenți la firmă.*

Economie.

»Timișiana«, institut de credit și economii soc. pe acții în Timișoara. Primim dela acest institut încheierea semestrală pe sem. I. 1908, cuprinzând »Bilanțul« și »Contul profit și pierdere«. Primul se încheie cu active totale de coroane 6.360.152.— față de finele anului 1907 o creștere de cor. 363.498.—, iar cel din urmă cu un venit brut de cor. 267.999.—. Dintre active au crescut față de finele anului 1907: Excontul cu circa cor. 122.000.— la coroane 2.358.333.— și cred. camb. cu acop. ipot. cu cor. 278.500.— la cor. 1.262.637.—; pe când imprum. hipotecare, cele de cont-curent și efectele proprii prezintă aproape aceeași situație ca și la finele anului trecut și anume imprum. hip. cor. 1.837.076.—, cont-curent cor. 162.357 și efectele coroane 546.128.—. Dintre pasive au crescut rezervele cu circa cor. 37.000.— la cor. 225.003.—, Depozitele spre fructificare dela cor. 2.570.088.— la cor. 2.685.853.— și Reescontul cu însemnata sumă de coroane 209.009.— la cor. 1.094.444.— Profitul net al sem. I. 1908 se cifrează, inclusive suma de cor. 6477.— raportată din anul trecut cu cor. 68 276.— ceea ce corespunde la o rentabilitate de 11.37 proc. resp. de 22.74 procente pro an ale capitalului social de cor. 600 000. („Rev. Econ.”)

Budapesta, 13 August 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 kg.)	22 34—22 36
Săcară pe Oct.	18 52—18 54
Ovăș pe Oct.	16 36—16 38
Cucuruz pe Maiu	14 34—14 36

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa — — — —	22 K. 35—23 K. 25 fl
Din comitatul Albei —	22 » 15—23 » 05 »
De Pesta — — — —	22 » 15—23 » 05 »
Bănățenesc — — — —	22 » 35—23 » 25 »
De Bacica — — — —	22 » 25—23 » 15 »
Săcară — — — —	18 » 70—18 » 80 »
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 » 40—15 » 70 »
» de cvalitatea II.	15 » ——15 » 40 »
Ovăș de » I.	16 » 60—16 » 80 »
» » » II.	16 » 20—16 » 50 »
Cucuruz vechiu — — — —	» — — — — » — »
» nou — — — —	15 » 60—15 » 75 »

Sfaturi agricole.

Stirpirea șvabilor.

De dragul stirpirei acestor gândaci atât de greșoși și obraznici se recomandă câte și mai câte leacuri »sigure« și »deplin probate«, cari însă toate dau greș. Și, pățania dovedește, că nici chiar curățenia cea mai strajnică ajută iac'as, de Joi până mai apoi... În adevăr, unde șvabii sau încuibat odată, stirpirea totală nu izbutește cu una cu două.

Despre un nou arcan probat și vorba iscoditorului, bun fără seamăn, iată ce ne spune Dr. O. Kracher în cutare ziar:

Pentru de a stavili droaia acestor jivini, adușam, din farmacie, pastă de cătran, și ungându-o pe felii de jimblă și pâne, le-am așezat pe unde șvabii mișunau mai bucușos. Dar n'au ros nimic, chiar nimic; zile de-arândul au stat feliiile ici coleă, neatinse, pânăce le-am ars.

Intr'o dup'amiaz, după cafea, s'a brodit să uit, deschis, paharul meu cu miere și mergând, în ajunul culcărei, din nou în bucătărie, sume-

denie de șvabi, de toate vârstele, băjbăiau în pahar și de jur împrejur.

Atâta mi-a trebuit.

Am luat, din cutie, pasta de cătran și am mestecat, o parte din ea, cu miere, distribuind această masă, bine mirositoare, lângă toate găurile pe unde văzusem șvabii bătând în retragere.

Succesul a covârșit toate așteptările. După câteva minute șvabii stau grămadă în jurul acesteia otrăvi, ospătându-se și lingând lucru mare. Am refăcut porțiile, cât îmi aduc aminte, odată sau de două ori, nu s'a prezentat însă nici măcar un singur șvab. Otrava doborâse șvabii toți-toți.

Cine n'ar crede, n'are decât să facă cercare.

D. Comșa.

Broasca e dușmanul peștilor.

Broasca nu se sliește a omori nici cel mai mare pește. Broaștele se aruncă pe capul sau spinarea peștilor mai mari, își vâră picioarele de dinainte în răsufătoarele peștilor, așa că peștele nu se poate mișca și rănite fiind răsufătoarele, se nădușesc și pier îndată. Broaștele mai rănesc ochii și bolțile ochilor dela pește. Ele atacă mai ales crapii, cari primăvara încă-s somnoroși după somnul de iarnă.

Și cum că cele zise sunt adevărate, ne dovedesc următoarele: Un econom a pescuit toți păstravii dintr'un pârâu. Intre păstravii prinși se află unul, care cumpănea cel puțin 1 și jumătate kgr. Pe acest păstrav l-a slobozit într'o baltă, așa că spinarea lui se vedeă pe jumătate din apă; păstravul nici nu se putea mișca în aceasta baltă. În baltă, care își căpăta apa dintr'un izvor, se aflau mai multe broaște, pe cari nu le văzuse la început economul. Cam după un ceas a voit economul să ia păstravul din baltă, care eră acopeșită cu niște scânduri. Dar când colo ce să vezi? Păstravul ședea culcat pe o parte, iar deasupra lui ședea o broască cu picioarele de dinainte vârâte în răsufătoarele păstravului, împiedcându-l astfel răsufarea. Numai cu greu putu desbăra economul broasca de pe capul păstravului. Broaștele sunt foarte primejdioase pentru icrele păstravului. Un pescar istorisește, că a aflat în stomacul unei broaște 24 de păstravi tineri, cari aproape jumătate erau mistuiți. O jumătate duzină de broaște flămânde e deci de ajuns, ca să nimicească un iaz întreg de păstravi. De aici urmează, ca să nu suferim broaștele în nici un fel de heleștân. Mai ușor scăpăm de dănsule, dacă nimicim ouăle lor, când se pun primăvara pe fața apei.

Poșta Administrației.

George Butariu, Draucz. Am primit 4 cor. ca abonament pe 1908.

Ioan Gadian, Csebza. Am primit 8 cor. ca abonament pe 1907 și 1908.

Ioan Magdu. Se capătă numai la H. Zeidner librar Brassó.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.

Editor proprietar George Nichin.

„Wällischhof“

sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice, jumătate oră depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă.

Posta și telegraf: Maria Enzensdorf (bei Wien).

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Martus Sturza.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa măsura de monumente și pietre de amintir.

Fabricație proprie din marmură, granit, soyan, labradet etc., din pietre de marmură magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Căscăria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzseben, Déva și Bánpartak

Un învățător

caută o econoamă

de 35—40 de ani, cu purtare morală și nepretenzivă, care să conducă economia casnică pentru o persoană. Ofertele cu condițiile precum și poziția socială de până acum și referințele familiare — căsător. a nu e esch. să — să se trimită — pe lângă discreție reciprocă — până la 25 August la adresa:

Administrația „Tribuna“, Arad, pentru
«VIATA DELA SATE».

La subscrierul se află de vânzare

3 vagoane de fân

cu prețul moderat. Doritorii să se adreseze la
TEODOR JUGA, econom.
Halmágy-Csúcs 43.

**APĂ MINERALĂ PHÖNIX
DIN BUZIÁS**

IN PRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ**
INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic.
Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.
Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului:

Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.

Reclama e sufletul comerțului.

Ministerul Financelor.
Direcțiunea Datoriei Publice și Pensiunilor
Datoria Publică.

Nr. 54991

22 Iulie 1908.

Publicațiune.

A 11-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 5% amortisabilă din 1903 împrumutul de 185.000.000 lei se va efectua în ziua de **19 August/1 Sept. 1908**, la orele 10 a.m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiunilor stabilite prin regulamentul publicat în «Monitorul Oficial» Nr. 15 din 9 Aprilie 1903.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 953.000 în proporția următoare:

34 titluri à	5.000 Lei	170.000
114 » »	2.500 »	285.000
285 » »	1.000 »	285.000
426 » »	500 »	213.000
859 titluri în valoare nominală de Lei		953.000

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Datoriei Publice și al Pensiunilor:
I. Ionescu.

Anunț.

În cancelaria notarială din Ciuci (com. Aradului), poate ocupa postul de scriitor **un finăr cu praxă bună**, începând din 1 Septembrie a. c. st. n., pe lângă salariu anual de 800 cor. cuartir, încălzit și luminat, de după sirguință va avea parte și din venite. Doritorii de a ocupa acest post stabil sunt rugați să se prezinte în persoană.

Preferiți vor fi cei cu calificațiunea recerută.

Sárga János

:: argintar și pregătitori de obiecte artistice ::
Kolozsvárt Mátyás király-tér 12—13.

Telefon nr. 354. Telefon nr. 354.

Mari deposit în obiecte de biserică, obiecte de argint ciasornice. Bijuterii specialități engleze și franceze s. a.

Plătire în rate favorabile.

Catalog ilustrat de prețuri gratuit și porto francó.

ANDREI MÜLLER

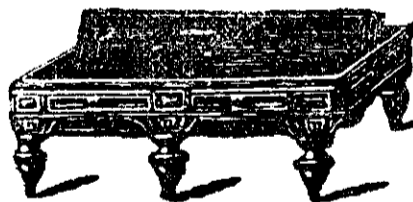
KASSA, STR. KORHÁZ NR. 3/c.

Recomandă marele lui magazin pentru montarea și aranjarea cafenelelor și

„ .. mesele de biliard .. „

frumoase și de gust, sistem modern fabricat propriu.

:: Se angajază a monta complet cafenele și locale pentru societăți. ::

Posede mai multe scrisori de recunoștință din partea artiștilor de biliard din străinătate, pentru căderea pre-cisă a mandinelului. —

EISELE JÁNOS, Arad.

Depozit de articole de Norinberg, articole de podoabă, modă de bărbați.

== PENTRU SEZONUL DE PRIMĂVARĂ, PREȚURILE CELE MAI IEFTINE. ==

Au sosit cordoane de femei, copii și fete, moda cea mai nouă, pălării pentru bărbați și copii, albituri, cravate, manjete, gulere, asortiment bogat.

Mince (lopde), jucării de copii, ouă de Paști, stropitori de calitate cea mai bună, prețuri ieftine. Probați numai odată și vă veți convinge.

Gramofonele cele mai bune și plăci se pot cumpăra cu scăzământ la prețuri.

== O cumpărare de probă va convinge pe orișicine despre asta. ==

Rog binevoitoarea atenție:

Eisele János.

„LA PAPAGALUL VERDE“ vis-à-vis cu statua sf. treim.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacist : : **Debreczen** : : farmacia : :
«Arany egyszarvu»

Hajdusági Bajuszpedrő.

Védjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT

PENTRU VOPSIREA PĂRULUI

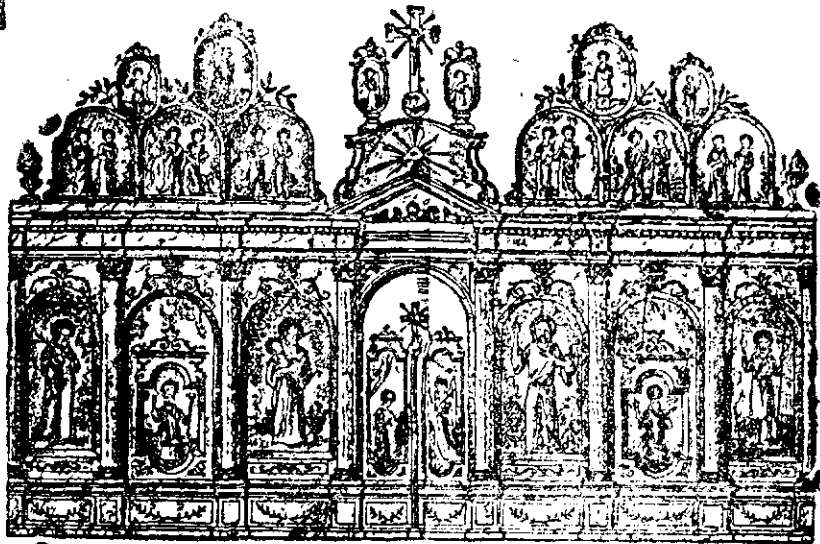
în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

Distins în: Triest, Pécs, Temesvár și Budapesta.

Urmașul lui Jiratko A. Kálmán Ede

sculptor și edificător de altare.

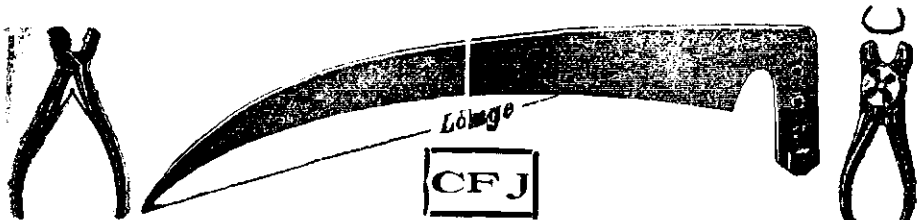
Király u. 38. **PÉCS.** Perczel u. 35.

Onorați parohi! Am onoare a atrage atențiunea Prea Sfinților voastre asupra firmei mele de sculptură și altare.

Din atelierul meu au ieșit tot felul de statui de piatră și lemn precum și de masă de piatră cari precum sunt de eftine sunt tot așa fără nici o excepție. Construesc altare în toate stilurile, dela cel mai simplu până la cel mai complicat. Mai multe sute de scrisori de recunoștință adevărate că nenumărate statui, altare și montare de biserici făcute de mine, fotografiile cărora stau la dispoziția oricui, toate au satisfăcut deplin pe cei cari le-au comandat. Primesc reparaturi și tot felul de renovări în bransa aceasta. Recom. On. parohi: Urmașul lui Jiratko A. Kálmán Ede, sculptor și edif. de altare.

CAROL F. JICKELI, Sibiu (LA COASA DE AUR).

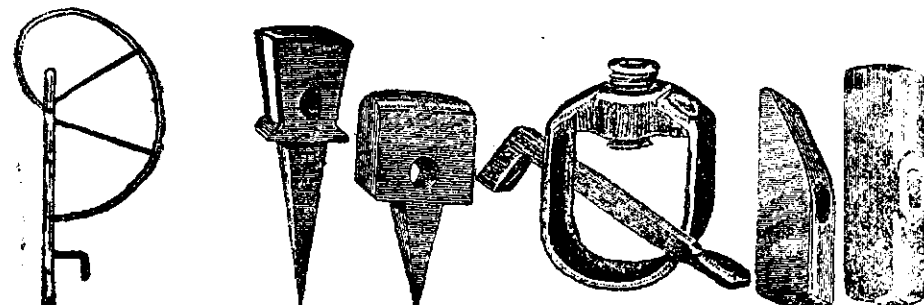
Clește de marcat oile 1 b. C. 4-12

Coase	Lungimea	70	75	80	85	90 cm
	1 bucata C.	1.60	1.60	1.60	2.—	2.—

(Clește americane pentru hotul porcelor 1 buc. C. —70 100 de luate la ele C.—60)

Pentru fiecare bucată garantez. Adecă eu schimb orice coasă provăzută cu semnul CFJ care nu ar corespunde, chiar și atunci când ea a fost bătută și întrebuințată. Economilor le pot recomanda cu cea mai mare încredere coasa aceasta, în decursul anilor s'a sporit foarte tare numărul coaselor vândute.

La cumpărare de 10 bucăți să dă o bucată pe deasupra!

Nicovale pt. coase.	Tiitoare de coase.	Ciocane pentru coase.
Forma fig. 2 3 4 5	à 250 800 Fig. 6 à 300	grame
1 buc. C.	—96 —86 —14 —86 —90	1—

Nicovalele și ciocanele pentru coase se vând fiecare bucată sub garanță. Fiecare bucată, care s'ar dovedi de prea tare sau prea moale, să schimbă. — La nicovalele și ciocanele de coasă să fim atenți la insigniul meu comercial scutit în lege.

Tiitoare pentru cuți de coase, emailate pe din lăuntru și pe din afară, 1 buc. C. —42 și suflată cu zink, foarte durabile, 1 buc. C. —50. Cuți de coasă dela 10 fil. în sus, în asortiment bogat, 1 buc. C. —40. Cuți de Bergama albastre-negre, insigniul CFJ 1 buc. C. —80. Coade de coase pentru coase de cereale, 1 bucată C. —96. Greble de fer pentru coasa de cereale, de șirofat pe coadele simple de coase de lemn, 1 bucată C. 1.40. Țepe de gâtlej contra umflării vitelor, pentru vite Cor. 680, pentru viței Cor. 640.

In atențiunea părinților!!

Tot felulul de trăsuri pentru copii

dela cea mai simplă până la cea mai înfrumșetată se pot procura dela mine : cu prețuri favorabile. : Trimit preț-curent gratuit și sentit de debitul poștal, tuturora, cari se vor provoca la ziarul acesta.

Oberth Vilmos

comersant de ferărie și magazin de mașini de economie.

MEDIAȘ (MEDGYES).

Nu e permis să lipsească din nici o familie „GRAMOFONUL”,

care înveselește toată casa. Isvorul cel mai eftin de al procură e la marele comersant de mașini de vorbit pentru Ungaria și România

Toth József

SZEGED, Könyök utca 3 szám.

Se vinde cu condiții de plătire în rate. Pe lângă garanție.

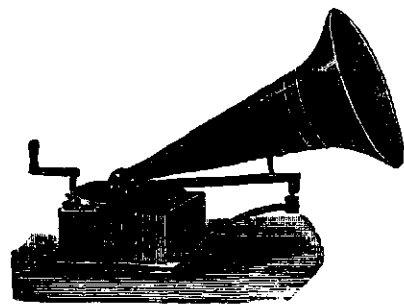
Au sosit înregistrări noi românești, cântări și muzică cu forță naturală.

— Prețul curent se trimite gratuit. —

Se caută contra vânzători!

Correspondența se face în limba maghiară, germană și franceză.

Cu stimă: TOTH JÓZSEF.

După praznicul dela Șimleu.

Momentele de avânt sufletesc prilejite de adunarea generală a »Astrei« trec ca într-o involburare caleidoscopică în amintirea noastră și prea suntem încă fermecați de strălucirea lor decât să putem lămuri pe deplin însemnătatea lor în parte. Trei zile de-arându-l a spumegat vieța românească în inima Sălajului și sufletele alor sute de cărturari români au fost stăpânite de acelaș val de însufletire și mândrie națională. Dacă adunările generale ale societăților noastre culturale obștești n'ar avea altă însemnătate decât c'au reușit să întrunească pe câteva zile o seamă de cărturari de pretutindeni, cari prin proporția numărului lor să deștepte în sufletul poporului nădejdea unui sprijin puternic pentru vremuri de nevoie, — sunt de neprețuit. Pierdut în vălmășagul grijilor pentru trai poporul se simte desolat, părăsit, în multe părți. El simte nevoia unei îndrumări în toate acțiunile traiului său și o așteaptă în chip firesc dela cărturarii ieșiți din sinul său. Acel țaran cuminte din valea Crâșnii, care a întâmpinat cu vorbe atât de nemeșugite comitetul central la sosire, a talmăcit simțeminte adevărate. Cuvintele lui păreau răsărite nemijlocit din inima celor 150 de mii frați ai săi, cari așteaptă în Sălaj »mântuirea din întuneric«.

»Asociațiunea« e singura noastră însoțire culturală care s'a înființat pentru susținerea legăturilor cu viața poporului. E departe încă vremea, când va fi împânzit toată întinderea românească. În mersul ei însă stăvilind de atâtea zăgazuri ale stăpânirii, de multiplele rele rezultate din înstrăinarea culturală a cărturării noastre și de indolența aproape obștească, ea totuși cucerește practică de practică cuprinsul pământului românesc. Iși alătură în cale tot mai multe forțe din afluența elementelor redeșteptate la conștiința datoriei naționale și sporul muncii ei crește amăsurat vigoarei ce-i inspiră recunoașterea forțelor sale înmulțite.

La adunarea generală din Șimleu Asociația dacă n'a câștigat mulți membrii noi, i-s'a realizat totuși în parte scopul, căci a redeșteptat la conștiința datoriei lor naționale pe cărturarii din Sălaj, le-a întărit dorul de cultură românească, le-a înviorat sentimentele dragostei de neam și de limbă, i-a întărit pentru lupta culturală cu influențele tot mai impulsive ale spiritului străin.

Căci nu ne putem închipui că atâtea învăpăiere de sentimente să fi rezultat numai din scăpărări trecătoare.

Insuflețirea ce a dăinuit în tot decursul sârbărilor, inima caldă cu care au fost primiți cei din depărtare, jertfele aduse de ei, toată munca depusă de ei întru reușita sârbărilor, vădește o dragoste mare pentru năzuințele Asociației și o mândrie cum numai fruntașii unui popor o au.

Cărturărirea din Sălaj prin afluența sa mare la Șimleu s'a dovedit conștie de datoria ce-i revine în acele părți. Insuflețirea ei a probat că e primitoare pentru îndrumările Asociației și nădăduim că toți preoții, învățătorii și cărturarii de alte indeletniciri, căți au luat parte la adunarea generală, vor fi închis cu drag în sufletele lor învățămintele și îndemmurile frumoase, ce le-au cules din magistralul discurs de deschidere al

domnului Andreiu Bârseanu. Așteptăm să-i vedem așternuți pe muncă, căci terenul e dintre cele mai fertile. Despărțământul Șimleu să suplinească ce a întrelăsat în trecut. Dată fiind întinderea lui mare, să se divizeze în două-trei despărțăminte, ca în cadrele lor, să poată munci toți cei cu tragere de inimă pentru luminarea poporului. Când rețeaua unei activități sistematice intensive va cuprinde în ochiurile ei toate comunele românești din Sălaj, când poporul va înțelege rostul nizuințelor Asociației, îndrăgind cartea și organizându-se pe toate ramificațiile traiului său, atunci luptele noastre naționale vor avea o fortăreață inexpugnabilă la marginea extremă a cuprinsului românesc.

Adunarea Asociației la Șimleu însemnă astfel o recucerire, o întărire din nou a unui punct, care prin natură re-a fost destinat nouă, dar care nu e încă definitiv ocupat prin munca noastră. Să-l ocupăm pas de pas prin o muncă conștientă și intensivă. Să facem din ținutul Crasnei, unde stăpâna odată voevod românesc, o cetate puternică a românismului, în care moștele marelui Bărnăuțiu să se odihnească la loc vrednic.

Marea campanie pentru votul universal.

Iată programul marilor adunări de popor ce se vor ținea în 16 și 19 August și în cari deputații noștri vor rosti dările lor de seamă și să vor vota moțiuni pentru votul universal.

In 16 August

mare adunare de popor.

In cercul Ighiului.

Darea de seamă a deputatului cercului Alexandru Vaida-Voevod, cu participarea deputatului Iuliu Maniu.

In Borșineu.

Darea de seamă a deputatului Ioan Suciu cu participarea deputatului Vasile Damian.

In Lugoj.

Darea de seamă a deputatului Gheorghe Popovici cu participarea deputatului Coriolan Bădiceanu.

In Vașcău.

Darea de seamă a deputatului Vasile Lucaciu cu participarea deputatului Stefan Petrovici.

In 19 August

(Sârbătoarea Schimbării la față).

In Cuvin.

Darea de seamă a deputatului Vasile Goldiș, cu participarea deputatului Stefan C. Pop.

In Beiuș.

Darea de seamă a deputatului Vasile Lucaciu, cu participarea deputatului Teodor Mihali.

In Brad.

Darea de seamă a deputatului Vasile Damian, cu participarea deputatului Ioan Suciu.

In cercul Zorlențul mare.

Darea de seamă a deputatului Stefan Petrovici cu participarea deputatului Gheorghe Popovici.

In Vinț.

Darea de seamă a deputatului Iuliu Maniu, cu participarea deputatului Alex. Vaida.

In cercul Orăștiei.

Darea de seamă a deputatului Aurel Vlad, cu participarea deputatului Alexandru Vaida.

O schimbare.

In Șiria.

Fiind în ziua de 3/16 August târg de țeară în Șiria, adunarea în care deputatul Ștefan C. Pop va rosti darea sa de seamă a fost amânată cu o săptămână și se va ținea în ziua de Duminecă 10, 23 August. Dsa va fi însoțit de dl deputat Vasile Goldiș.

Contele Tisza și votul universal. Un ziar unguresc afirmă că la discuția în jurul reformei electorale va intra și contele Tisza István în acțiune. El are de gând să pornească o mare campanie contra votului universal preconizat de contele Andrássy, socotindu-l primejdios supremației poporului unguresc. Prietenii săi însă l-ar fi înduplecat, afirmă ziarele ungurești, să se mulțamească de a-și preciza punctul de vedere față cu proiectul contelui Andrássy în camera magnaților. De bană seamă contele Tisza se va fi convins că votul „universal“ preconizat de Andrássy poate avea orice cusur afară de unul, acela de a primejdi supremația ungurească.

Cuvântarea funebrală a dlui Ioan Bianu,

membru al Academiei Române rostită la mormântul episcopului Nicolae Popea.

Prea sfințite Părinte,
Intristați frați,

Nu poate fi inimă omenească care să nu se înduioșeze, care să nu se mânănească, când vede pe membrii unei mari familii înnecați în durere pentru că au pierdut pe căpetenia lor, pe îngrijitorul, conducătorul și apărătorul lor; pe acela care le stă în frunte și le arată drumul cel bun și căile rele și primejdioase. Inima omenească care nu s'ar mșcă și nu s'ar înduioșă nici la vederea unor asemenea dureri, ar trebui să fie neatinsă nici de cea mai ușoară adiere a învățurii dumnezeiescului Mântuitor, care a pus dragostea, iubirea de aproapele ca temelie întregii sale învățături: »Să iubești pe vecinul tău ca însuși pe tine (Rom. XIII, 9). Explicând romanilor măreția acestei învățături, Pavel — lumina Apostolilor zice (Rom. XIII, 10, 11, 12):

»Dragostea nu lucrează rău vecinului: drept aceea împlinirea legii este dragostea.

»Și aceasta știind vremea, că acum vreme este, noi din somn să ne sculăm: că mai aproape este nouă mântuirea acum, decât când am crezut.

»Că noaptea a trecut, iar ziua s'a apropiat: să lăpădăm dar lucrurile întunerecului și să ne îmbrăcăm în arma luminii!!

Stejarul falnic, care a stat în fața furtunelor și v'a adumbrat și v'a apărut sub ramurile lui, a căzut jos; părintele iubitor, care v'a condus cu atâtea iubire și s'a îngrijit cu toate puterile sufletului său de sufletele și de mințile voastre s'a dus dela voi: el și-a împinit datorile lui în această viață de frământări și de dureri. Cel de sus l-a chemat la răsplata fericirii vecinice. — Înălțându-se dintre voi, el v'a dat dovadă nouă și hotăritoare că sufletul lui întreg

eră cuprins numai de iubirea voastră, că numai la voi s'a gândit, că întreg numai al vostru a fost.

Plecând dintre voi a ținut să arate turmei păstorite de dânsul, cu toată iubirea sufletului său, că pe toți v'a iubit, fără deosebire de prieteni și neprieteni, de buni sau răi. Pildă sublimă — învățătură luminoasă — pentru cei cari rămân în urma marelui păstor!

Pildă, care ne arată că sufletul lui se înalță spre sferele cerești, totdeauna, când, în cele mai sărbătorești momente ale îndeplinirii îndatoririlor sale arhieresti, — el vestește cu glas înalt și cu privirile spre turma sa prea iubită cuvintele;

»Doamne, Doamne caută din cer și vezi și cercetează, și întărește viaa aceasta pe care a sădit-o dreapta ta«.

Dar, întristați frați, acest păstor și părinte al nostru, nu a fost numai al vostru din această de Dumnezeu binucuvântată dieceză a Caransebeșului; nu — el a mai fost și al tuturor fraților și fiilor începând dela Săcelele de sub munte și dela Valea Timișului, unde s'a născut; — el a mai fost și al nostru al tuturor, cari slujim pretutindenea cărții românești.

El a fost unul dintre fruntașii luminători ai neamului nostru întreg, nu numai cu fapta și cu cuvântul, dar și cu cartea, cu scrisul.

De aceea am venit și noi aici, să unim cu lacrimile voastre pe ale noastre, la mormântul, în care se închid rămășițele pământesti ale fruntașului, ale părintelui nostru al tuturor.

În fața acestui sfânt locaș să ne pătrundem sufletele de învățăturile nobilului părinte, care și-a dat tot și toate pentru turma sa iubită, iar ca să-i urmărim învățătura vieții lui întregi — să ne ținim bine în minți cuvintele Apostolului Pavel (Corint I, 10:)

»Si vă rog pe voi, fraților, pentru numele Domnului nostru Isus Hristos, ca toți să grați aceeaș, și să nu fie între voi împăcheri, ci să fiți întemeiați într'un gând și într'o înțelegere«.

Ușoară să-i fie țarina, cum vecinic îi va fi amintirea.

Paradisul terestru.

Dna Mygriam Harry, crede a fi regăsit în cursul călătoriilor sale, »Paradisul terestru« pe care l'a pierdut Eva. — Spune aceasta într'o carte ce a apărut de curând la Paris: »Insula Voluptății«.

Unul din confrății noștri parisieni a solicitat bună — voința Dnei Mygriam Harry, pentru a purta o clipă, pe cititorii săi în grădinile aceluia paradisi.

.....Se crede, a nu fi de acord asupra locului, paradisiului terestru.

Biblia se pare a-l fi situat în valea Eufratului; musulmanii îl visează lângă apele din Damas, iar budiștii inspirându-se din vechile cărți sacre, sanscrite cred a-l poseda încă în insula încântărei, insula voluptății, din marginea Indiei.

Și într'adevă, cum te-ai putea îndoi că te apropii de un pământ edenic, când de pe puntea vaporului, dorești în afară de monotonia apei oceanului, un legănat de palmieri pe care înainte încă de a-l putea distinge, mlădiindu-se în bătaia vântului, îl simți, respirându-i odoarea îmbalsămată ce-ți sosește în suflu ușor, pe valurile verzi.

Apoi odată intrat în raza albastră, vezi un Orient fabulos, un Orient de legende și povești cu fel; lunecând ușor un cortegiu de luntri vin

plescăind, fluturând pânzele ca aripele albe ale libelulelor.

Pe lângă mulțimile de vapoare, sunt punetele de agată, dinții de email, gesturile de idol, coroanele de sîdef, grațiile efeminate draperiile olimpice, pietrele prețioase din Golconda, păsările bengalice, fructele paradisiului și o gloată de mai-muțe alese cari vin de țî-se ofer să te încante.

La Colombo, crezi că umbli în vis. Oameni cu plete ca femeile, mănând caruri romane înhamate cu Zebre blonde. Statuete de ceară brună aruncând buchete de frangipane aromate, șerpi feme-căni dansând în sunete de flaut, palmieri legănându-se, iedera încolăcindu-se și florile înflorind minunat în grădinile de cinamone cu poteci de prundiș purpurii.

Ici și colo vestim ntele albe se strecură lin printre colonadele de cocos, șoapte ușoare se aud prin crânguri de ficuși și din fundul unei mări de verdeață, înăbușit se aud cântecele budiștilor.

În câteva ceasuri, un mic drum de fier te duce dela Colombo la stațiunea Paradenia-Eleya, grădinile unde după tradiția hinducilor, a fost așezat paradisiul.

Și pe când în noi cânt acele dulci silabe promițătoare, dai de un paradisi regăsit, un adevărat paradisi îmbalsămat și triumfal, defilând de ambele părți ale drumului.

Puțin câte puțin însă, te cuprinde un fel de îngreunare sufletească, ce ți vine din aceea exasperare de verdeață, din aceea florescentă prea vio-lentă, o vegetație puternică, domnitoare unde omul nu pare decât o biată floriceică menită a spori împodobirea.

Și pare-că, ore-cum cu frică, minunat și încântat de toate frumsețile acelea, închizându-te în vagon, înțelegi în sfârșit ceea d'ctrimă a lui Budha care spune, că prin noi înși-ne nu suntem nimic, căci împrumutăm sufletul nostru lucrurilor, materiei, sufletului universal, — plantelor și parfumurilor, vântului ce tremură arborii puternici de bambu, blondelor broaște ce înot în lacurile sărate, nufurilor ce închid sărutările himerice ale lunii.

Ce sunt slabele noastre puteri comparate elementelor naturii, și efemerul nostru ce perpetu-ului a deveni? Trebuie dar să suportăm soarta, se ne resemnăm acceptând legea inexorabilă a lucrurilor, să trăim cu vise și cu renunțări, legănați între voluptate și moarte...

Aproape de grădinile din Paradenia se ascunde un templu politeu. Zeii dorm în sicriuri de cristal, pe când o zeiță tăiată în piatră de culoarea lunii, se înalță lângă nu nufăr. Este Maya-Devi, Regina Ilusiei, idolul Ceylanului. Tinerile tan-griene, în muselinuri roze, rup înaintea ei gâ-mezi de corole parfumate vărsând uleiuri odorante. Altele îi aduc în coșulețe, banane și un fel de portocale. Întru aceea se mărginește cul-tul aceluia fericit pământ.

Un preot budhist drapat cu o togă galbenă, le arată ămurindu-le, cum mai târziu când ele, și vor împlini misiunea lor poetică, sufletul li-se va înalță la lună de unde devenind lumină rouă, ele vor coborî pentru a redeșteptă Ceylanul întreg pentru a retrăi ca flori parfumate, ca fluturi colorați, ca scicici visate, în picături de rubin, sau mărgăritare din mare.

Poate că toate inimile acestea mici călătorind prin lună, fac din insula Ceylan, — paradisiul terestru.

Din România.

Dela Curte. Starea sănătății M. S. Regelui e cât se poate de bună, Suveranul și-a reluat cursul ocupațiilor, precum și preumblările Sale zilnice.

Maiestatea Sa va inspecta azi batalionul de vânători din Sinaia. Duminică a avut loc la Castelul Peleş un dejun, în onoarea delegațiunii de ofițeri venită din Transilvania. Suveranul a bine-voit să se întrețină mai mult timp cu membrii acestei delegațiuni.

Măsurile contra ciumei. În urma unei telegrame din Petersburg, prin care se anunță,

că pe bordul vaporului „Rospit Lazarov“ s'ar fi ivit un caz de ciură, direcțiunea generală a serviciului sanitar dela noi a luat toate măsurile de precauțiune.

Din străinătate.

Amicitia sârbo turcă. Belgrad 10 August Patru-sprezece voivozi, șefi de bande sârbești din Macedonia, precum și 70 de comitații sârbi, cu toții armați și în costume de războinici, au plecat ieri seară în Turcia pentru a depune armele la Ueskub, din respect pentru noua stare de lucruri și pentru constituțiunea acordată Turciei. În gara Belgrad 8000 cetățeni au făcut ovațiuni voivozilor prin cântări de muzici și discursuri patriotice. Înaintea plecării s'a dat un banchet în onoarea voivozilor. În gară s'au pronunțat discursuri de către voivozii Dovesenski, Babunski, Pecianata, Sokolovici. Dâșii au fost aclamați și purtați pe mâni. Călătorii turci cari se aflau în trenul expres au fost aclamați prin strigătele de: Trăiască Turcia!

Noaptea trecută pretutindeni în gările sârbești dar mai la ales Povo, Niș, Vrania, mulțimea poporului a făcut ovațiuni voivozilor și turcilor. La ganița turcească și de-alungul liniei ferate până la Ueskub primirea a fost solemnă, cu onoruri militare, în sfârșit o mare manifestațiune de amicitie sârbo-turcă.

Darul Țarului la nunta domnișoarei Fallières. Atașatul naval rus a remis președintelui Fallières o păreche de superbi cercei de safir încunjurați cu diamante, dar oferit de către suveranii ruși cu ocaziunea căsătoriei dșoarei Fallières. Președintele a rugat pe atașat să transmită Maiestăților Lor expresiunea celor mai vii mulțumiri din partea dșoarei Fallières precum și din partea sa.

Evenimentele din Turcia.

Complot în contra Sultanului.

Un grup de funcționari din Constantinopole din diferite departamente, au fost descoperiți în momentul când discutau asupra unui complot în contra Sultanului.

Funcționarii aceștia sunt partizani ai fostului regim și n'au încetat a fi în legătură cu personagiile îndepărtate de Sultan după restabilirea Constituției.

Numărul celor surprinși pe loc e de 18.

Fostul patriarh atac de armeni.

După cele ce spun ziarele turcești o mulțime de armeni au atacat ieri casa fostului patriarh armean Ormanian și-l conduse la patriarhat la Kumkapu, cerându-i socoteala pentru un fond de 30.000 de lire.

Ormanian a declarat unui ziarist turc că această sumă a fost depusă de el la o bancă și ar fi avut intențiunea s-o cheltuiască pentru trebuințele pașunii. Un membru al comitetului tinerilor turci a putut să risipească mulțimea.

Fostul patriarh a fost condus la el acasă, unde e supravegheat de către trei armeni ca să nu poată fugi.

Personagiile noului guvern turc.

Asupra personagiilor cari compun noul minister se dau următoarele amănunte:

Marele vizir Kiamil-Pașa este un om integru, leal și luminat.

Deși n'a stat vreme îndelungată în Europa occidentală, a călătorit totuși foarte mult și vorbește în mod curent limbile franceză și engleză. Singurul ensur alui Kiamil pașa e că a atins vârsta de 82 de ani. Cu toate acestea e voinic și vioi.

Șeic-ul Islam, Djemal Eddin Effendi a rămas în minister. El e unul dintre cei mai puternici susținători ai noului regim.

Pentru constituție e o adevărată norocire că actualul Șeic-ul-Islam n'a fost înlocuit printr'un simplu Hoge din Asia mică. Djemal-Eddin-Efendi e foarte cult și descinde într'o familie veche, care a avut adeseori prilej să ia parte la conducerea statului. Șeic-ul-Islam n'are numai func-

șinea de ministru al cultelor, ei și o bună parte din ministerul justiției.

Hassan Fehmi, noul ministru de justiție, este unul dintre cei mai buni avocați din Constantinopol. El a fost guvernator la Salonic în timpul atentatului în contra băncii de acolo.

Reșid, noul ministru de război, e unul dintre cei mai iluștrii ofițeri din armata turcă.

Ekrem, ministrul vakufurilor, e un scriitor foarte apreciat.

Reșid Akif, noul ministru de interne, e de origine albanez. Prin el a obținut poporul Constituția în 24 de ore.

Gabriel Efendi Nuradungian, ministrul comerțului, e jurisconsult foarte capabil.

Direcțiunea viitoarei activități.

Kiamil-pașa interviewat de un redactor al ziarului „Matin” din Constantinopol a declarat că va aparține Parlamentului, iar nu comitetului de a modifica Constituțiunea și dacă va fi dreptul de a exila, acesta va fi exercitat de către guvern, iar nu de către Sultan. Senatul va fi numit de Sultan. Marile linii politice vor fi acestea: La exterior mențiunea Statului quo; la interior cât mai multe reforme posibile. Dacă liniștea se menține va fi locul de a se încerca pe lângă puteri demersuri pentru suprimarea supravegherii în Macedonia.

Clubul turcilor reacționari.

Un ziar din Berlin primește știrea că, spionii și funcționarii concediați, au întemeiat un club al turcilor reacționari care sub conducerea lui Kiamil-Pașa, va căuta pe toate căile să hrănească mișcarea reacționară, care nu va izbuti să înăbușe expansiunea tinerilor turci, va avea o mișcare care nu s'ar atinge de extreme.

Inaintarea fillor Sultanului.

Fiii Sultanului Selim, Abdul, Kadir și Ahmed, au fost înaintați cu câte un grad în armată. Nur Eddin a fost înaintat la gradul de sergent-major.

Incarcerarea patriarhului armean.

Pe la ora 6 seara, a trecut înspre închisoare, o trăsură deschisă dusă sub escortă, în care se află patriarhul armenilor Ormanian.

Mișcarea populației în România.

Serviciul general de statistică al României, a încheiat mișcarea populației țării noastre în 1907. Mișcarea populației e importantă din mai multe puncte de vedere. Trebuie înainte de toate să știm câte suflete sunt cuprinse în hotarele țării noastre, adică să știm câte trupuri trebuie hrănite, să cunoaștem forțele de care dispunem, în sensul creșterii sau descreșterii numărului locuitorilor și prin urmare a nevoilor și brațelor de muncă ale acestei țări, și altele. Omenirea e îmbucătățită azi, după naționalități și după formațiunea politică, așa că nivelarea producției și consumului general, nu se poate realiza, decât pe fragmente. Fiecare stat îmbunătățește situația celor din hotarale sale, și în mod fatal prin înălțarea, prin frecarea lor, nivelarea se va realiza.

Anul 1907 a fost, se poate zice, din punctul de vedere al numărului sufletelor, al creșterii numărului lor, foarte bun.

Numărul nașterilor în 1907 a fost de 274.487, pe când în anii precedenți numărul era cu mult inferior. Media nașterilor în ultimii cinci ani până în 1907 a fost de 252.140.

Orașele au dat 37.583 suflete, iar comunele rurale 235.904. Din totalul nașterilor 249.854 copii au fost legitimi, iar 24.633 naturali și găsiți, adică vre-o 10 la sută nașteri nelegitime.

E interesant capitoul acesta. Nu mai încapem încoace, că nașterile nelegitime sunt mai numeroase la oraș, unde moralitatea e mai subredă. Botoșanii dau cel mai mare număr de bastarzi: 39 la sută Dorohoi 30 la sută, Iași 28 la sută, Craiova 27 la sută, București 19 la sută.

Numărul avorturilor și al infanticidelor nu prea se cunoaște — desigur; dar dacă ținem seamă pe faptul că la noi din nenorocire e mare, obținem rezultate satisfăcătoare din punctul de vedere al prolificității, fără avorturi și infanticide, am avut 41 la mie în 1907, pe când media cincinală din urmă n'a fost decât 39.4. Am mai

avut în 1907, 6567 de nașcuți morți, dintre cari 5490 legitimi și 1068 naturali. La 100 de fete în 1907 avem 105 băieți.

După religii, se observă că mozaicii la cari nașterile erau în descreștere s'au urcat: dar procentul lor față de totalul nașterilor a scăzut dela 3,5 la 2,7. Deasemenea la orașe nașterile mozaicilor sunt în urcare, iar la sate în coborire.

Mohamedanii sunt cei mai prolifici locuitori ai României. O țară nouă e totdeauna mai prolifică. Civilizația, mărește numărul nașterilor, dupăcum când se încuibază bine în sinul unui popor, dar în anumite condițiuni, provoacă o scădere.

Mortalitatea infantilă, însă, face ravagii grozave: 50 la sută la sate și 39 la sută la orașe. Iată cauza principală a creșterii încete a populației noastre, și dacă nu putem spera o urcare a nașterilor fiindcă — fie ne permis să spunem că nu există mijloace spre a le mări — vom obține, stavilind mortalitatea infantilă, o creștere a populației foarte simțitoare.

Bătrânii noștri susțin că pe vremuri nu existau atâtea boli și nu mai mureau oameni așa de mulți ca azi. Statistica ne dovedește contrariul. În localitățile unde condițiile igienice s'au îmbunătățit, mortalitatea e mai mică. — E adevărat că pe când media cincinală din urmă socotea 25 la mie numărul morților, în 1907 proporția a fost de 26,7; cauza e tot mortalitatea infantilă: Numărul nașterilor a fost mult mai mare, și trebuia să crească și numărul total al morților, fiindcă mamele n'au învățat încă să îngrijească pruncii.

Totalul deceselor 1907 a fost de 175.794, pe când în cei cinci ani de mai înainte media era de 160.183. Cu toate acestea populația a crescut în 1907 cu 98.693 de suflete, pe când media cincinală e de 91.957.

În 1907, la 100 de femei au murit 109 bărbați la sate și 120 bărbați la oraș.

Căsătoriile în 1907 au crescut de la 66.863 câte au fost în 1906 la 70.263. Fenomenul se explică prin anul agricol, care în 1906 a fost cel mai bun din câte am avut. La aceasta se adaugă excelența lege a căsătoriilor din 1906.

Divorțurile au crescut și ele: în 1906 au fost 1731, media cincinală 1645, iar în 1906 numărul s'a urcat la 2167. Divorțurile sunt mai numeroase în Moldova.

Excedentul nașterilor asupra morților a fost în 1907 de 15 la mie, iar media cincinală a fost de 14,4.

Media în care crește populația României e de 138 la mie. Bulgaria cu 18, Serbia 16, Rusia 15,8, Germania 15,9, România 13,8, Anglia 12,1, Austria 11,3, Ungaria 11, Belgia 10,7, Italia 10,6, Franța 1,8.

Noi am sporit cu 98.000 suflete. Germania sporește cu 800—850 de mii pe an, iar Franța scade cu 20.000!

Excedentul nașterilor asupra morților, îl dau satele noastre unde proporția e de 17,1 la sută, pe când la orașe nu e decât de 4,8 la sută. 1000 de săteni au sporit la 1017 pe când 1000 o-ășeni la 1005. Populația rurală e deci aceea care produce și întreține elementele spornice ale națiunii românești.

În orașele Moldovei, ortodoxii sunt în deficit. Botoșanii are un deficit de 69 unități, pe când mozaicii au un excedent de 180 unități. Dorohoi a pierdut 36 suflete ortodoxe, iar mozaicii au câștigat 119.

Iar ortodoxii sunt în deficit cu 239 unități, pe când mozaicii au câștigat 269. Cam acelaș lucru se petrece în Huși, Roman, Fălticeni, Tecuci, Bârlad și Vaslui.

Natalitatea cea mai mare a avut o Dobrogea 51 la mie, iar Moldova cea mai mică 39,7. Prolificitatea e mai mare pe malurile Dunării și mult mai mică la munte.

Mortalitatea cea mai înaltă e tot în Dobrogea 30,2 la mie, pe când cea mai mică în Muntenia 26,9 la mie, pe când în București 25,8.

Din datele mai sus rezultă, că suntem pe calea creșterii populației și că trebuie să ne străduim din toate puterile de a împiedica mortalitatea infantilă și să îmbunătățim condițiile igienice în cari trăim.

De peste săptămână.

— **Episcopul Szmeccsányi** al diecezei catolice de Oradea-mare, mort în aceeași zi cu episcopul Popea, va fi înmormântat abia Lunea viitoare. Printre candidații, la scaunul episcopesc vacant al Orăzii-mari să amintesc episcopii Lányi, Fetser și episcopul Prohászka și Csáky.

— **Vizita regelui Eduard VII la Ischl.** Monarhul nostru va primi mâine la Ischl vizita distinsului său prieten, Eduard al VII-lea regele Angliei. Vizita aceasta se promite de mare însemnătate politică și e ultima în șirul întrevederilor dintre domnitori. Regele Eduard va fi însoțit de secretarul de stat Harding, în a cărui mână se concentrează toate firele politice externe a Angliei. El însoțește în tot locul pe domnitorul său. Nu e mult de când regele Eduard primise la Londra pe președintele republicii franceze, pe urmă s'a întâlnit cu țarul Rusiei la Reval, iar azi a fost oaspele împăratului Wilhelm la Friedrichshof. Vizita lui la Ischl e ultima în șirul întrevederilor de mare momentuositate pentru politica europeană. Cu acest prilej secretarul Hardinge se va întâlni cu ministrul nostru de externe, baronul de Aehrenthal. Se vor cercă probabil modalitățile unei proceduri unitare față de noua situație din Balcani.

— **Di Zaharie Bârsan** cu d-na, mult apreciații noștri artiști, vor da două reprezentații teatrale la Lipova: Sâmbătă în 15 și Dăminecă în 23 August n.

Miercuri, în 19 August n. („Schimbarea la față“) vor juca la Șiria, unde tinerimea face frumoase pregătiri

— **Sinodul protopopesc al luteranilor în Nădlac.** În 6 August n. a. c. s'a ținut în Nădlac sinodul protopopesc al slovacilor și ungurilor luterani. S'a prezentat un proiect de statut cu privire la administrarea averilor bis-colare și a alegerii preoților și învățătorilor. În p. 19 al acestui proiect se zice că: „de preot sau învățător nu poate fi candidat acel individ care în privința patriotismului maghiar nu e demn de încredere“.

Punctul acesta, în urma argumentelor zdrobitoare ale inflăcăratului naționalist L. Boor, preot slovac în Nădlac, cu unanimitate a fost respins. La 1 oră d. a. s'a ținut banchetul în hotelul „Hungaria“ la care au participat 101 persoane: slovaci, români sârbi ș. a. N'au lipsit nici toasturile cari durere s'au ținut în limba maghiară. Inimosul preot Boor însă ține un toast în limba slovacă, dând astfel o palmă binemeritată oratorilor cari s'au rușinat a vorbi în limba micii lor. Vivat Boor!

Un oaspe.

— **Adunarea fondului de teatru la Oravița.** Serbările societății de teatru român promit a fi cele mai splendide; punctul culminant de atracție însă va fi concertul și reprezentațiunea teatrală din 29 August n., Sâmbătă seara, pentru a căror reușită s'au angajat artiștii și cântăreții noștri cei mai celebrii.

Petrecerea de dans ce urmează va fi locul de întâlnire părechilor tinere doritoare de patima plăcută a jocului.

Publicul românesc este invitat la aceasta, în frumusețe ei rară petrecere.

Pentru secțiunea de concert și teatru: *Dr. Mihai Gropșian*, președinte. *Dr. Nicolae Hubian*, notar.

— **Din Archidieceză.** Cetim în „Unirea“ din Blaj: Au fost puși în deficiență Demetriu Metea, parohul Așintșului și Petru Nirăștean, parohul Iernotului. La Riciul-de-câmpie (tr. Pogăceleii) a fost denumit parohul Bandului-de-câmpie Filip Pop, la Band (tr. Murășului) a fost dispus preotul Dionisiu P. Decei din Orlat, la Orlat (tr. Sibiu) a fost constituit de paroh Ioan Ghișoiu din Ocna

Sibiului. — Dr. Iuliu Florian, capelanul prim din Cluj a fost denumit de capelan militar pentru ostașii români gr.-cat. staționați în Viena. De capelan prim la Cluj s'a numit Eugen Pop Păcurar, capelanul al doilea de acolo.

— **Deputați noi în Bucovina.** În locul repausatului deputat dietal Tudor cav. de Flondor a fost ales din partea marilor proprietari dl Nicu cav. de Flondor, iar în locul dlui Bohdanowicz a fost ales dl dr. Cajetan Stefanowicz, membri în dieta Bucovinei.

— **Concertul și petrecerea din Radna,** date din prilejul adunării învățătorilor, au reușit pe deplin. Corul dirijat de învățătorul Traian Givulescu, din Radna a cântat în deplină armonie spre mulțumirea tuturor. Unele puncte au trebuit bizate. Asemenea s'a produs bine învățătorul Tr. Fridrich din Miniș în „Mama Anghelușă” de Alexandri. Iar D-șoarele Aurora Ștefu (sopran) și Georgina Dolga (alt) absolventele institutului Ion Ottetelesanu din România au cântat cu sentiment: „Dela Dunăre la Sena”... și două strofe din „Deșteaptă-te Române” cu cari au stârnit un entuziasm în care publicul a erupt în frenetice aplauze și urări „să trăiască!”. Localitățile unde s'au ținut concertul și petrecerea au lăsat mult de dorit.

— **Sinucidere curioasă.** Ni-se scrie: Receptorul școlii săsești din Mercurea, Klein, un tânăr cu pregătire academică și-a pus sfârșit vieții într'un mod foarte curios. După ce a lăsat pe masă o scrisoare adresată superintendentului din Sibiu. În 4 l. c. s'a depărtat din locuință fără a spune cuiva aceasta. Colegul lui abia a doua sau a treia zi au observat dispariția lui și au început să-l caute în toate părțile. În public a erit știrea despre lipsa lui abia după 6 zile, când s'a și aflat apoi, că cu trenul de Vinț a luat drumul spre Alba-Iulia.

După ce din partea familiei sale din Sibiu a fost trimis într'un urmărire lui un detectiv, în fine sa aflat, că s'a aruncat în Murăș, de unde în zilele trecute a fost scos și înmormântat în Vinț. Cauza sinuciderii e necunoscută.

— **„Familia română”** revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (Sfaturi, Curierul Model, Ghicitori). Abonații noi pot primi toate numerile dela început.

Abonamentul e de 10 coroane pe un an.
Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23.

— **Devastările uraganului.** Sâmbăta trecută a fost o zi critică pentru toată Europa centrală din punct de vedere meteorologic. Uraganuri și ploi torențiale au caracterizat-o. Devastările lor au fost enorme pretutindeni. În Seghedin un coș de fabrică a fost răsturnat și în căderea sa a zdrobit o cantină ucigând patru și răniind mulți muncitori cari luau masa acolo. În Ungaria de nord ploile îmbelșugate au umflat râul Waag și a inundat multe localități ca Namesto.

Din Cernăuț s'a anunțat că Prutul și Ceremușul s'au umflat și valea Vizenca a inundat localitatea cu acelaș nume. Un funcționar de poștă s'a înecat.

În România au suferit mai ales împrejurimile orașului și orașul Ploiești însuși. Linia de cale ferată dintre București — Ploiești prezintă un spectacol lamentabil. Pe tot parcursul nu iese canton care și-ar fi păstrat coperișul întreg. Gara Crivira a fost foarte mult păgubită și o parte din coperiș e dusă de vânt. Lămpile indicatoare ale drumului de fier au fost făcute bucățele și în multe locuri stâlpii de telegraf sunt culcați la pământ.

În Ploiești faimoasa »Salcie pletoasă« de pe malul Dîmbului un loc de plimbări și petreceri al ploieștenilor a fost desrădăcinată.

— **Afacerea Nastici-Pribicevici.** Afacerea »trădătorilor pansîrbești începe să devie tot mai bănuită. În vreme ce Nastici desvălitorul »conspirației« este încă tot în libertate și primește dela poliție ordine cum să se poarte pe străzile Agramului, pentru a nu provoca »tulburări«, un al treilea frate al deputatului Pribicevici a fost și el arestat, încât acuma trei frați sunt arestați.

Unele ziare aduc vestea, că toată afacerea nu ar fi decât o manoperă a guvernului comun și mai ales a guvernului unguresc în scop de-a compromite pe șefii sîrbi și a avea un pretext pentru arestarea lor. Cercetările poliției continuă.

— **Cel mai mare dinamit din lume.** Din Londra s'a vestește: Dinamitul »Cullinan«, pe care regele Eduard îl primise anul trecut cadou la ziua nașterii sale, a fost transportat la Amsterdam, pentru a fi șlefuit: Munca asta e săvârșită cu grija și precauțiunea cea mai mare. Într'o pivniță încunjurată cu un zid de ciment și cu țeluri, șeful casei de șlefuire va săvârși munca asta cu ajutorul câtorva muncitori de încredere. Noaptea, piatra evaluată la un milion de livre șterlinge (20 de milioane de coroane) este păzită de o gardă deosebită. În lăuntrul pietrii însă a fost descoperită o pată invizibilă înainte de șlefuire. Din pricina asta piatra va trebui să fie în două bucăți, din cari fe despăcată, care parte va trage câte 425 de carate. Cu toate astea »Cullinan« va rămânea piatra cea mai mare, căci cunoscutul Kohi-noor, până acum câțiva ani neîntrecut în mărime; trage abea 102 carate. Cele două pietre sunt destinate de-a fi prinse una în sceptrul și alta în coroana regelui Eduard. Șlefuitul a început în Decembrie a anului trecut și va reclama încă multă vreme. Cheltuielile lui sunt foarte mari și să întorc numai în parte mică prin praful diamantului.

— **Prezență de spirit.** Zilele trecute o bogată americană călătoria pe linia New-York-Railway. La un moment dat, dînsa voi să scoboare geamul vagonului. La început geamul rezistă, deodată însă căzând, lovindu-i mîna și zdrobindu-i un inel cu diamante de mare valoare. Cele mai multe bucăți din diamant săriră pe fereastră afară. Milionara nu-și pierdî capul, ci scoase imediat ceasul, fixându-și în minte momentul, când s'a întîmplat pierderea pietrei. Apoi ajungînd la cea mai apropiată stație, telegrafia stației centrale, indicînd precis momentul, când a suferit pierderea. Peste câteva zile doamna a ajuns în posesiunea diamantelor pierdute.

— **Statuia lui Chopin.** Din Varșovia se anunțat că acolo s'a constituit un comitet pentru ridicarea unei statui marelui compozitor Chopin, din prilejul centenarului său ce se va împlini la 1 Martie 1909. Guvernul Rusiei va început eră împotriva acestei plan, dar intervenînd numita cântăreață de operă din Petersburg, d-na Bolska, a înconștințat ridicarea monumentului.

Economie.

Cărticica Plugarului.

De S. C. Aldea.

Pentru preoți și învățători.

La a 5-a prelegere populară din Cacova s'a citit broșura dlui S. C. Aldea, care prin materialul tratat a plăcut și îmbogățit cunoștințele economice ale ascultătorilor.

Efectul broșurii a fost admirabil. La toate acestea a contribuit stilul ușor și procedeul autorului de a explica pe baza științei toate lucrările ce le îndeplinește un econom în pământul sau. Tărani în vrăstă au avut ocaziune să audă lucruri pe cari în cei 50—60 de ani trăiți le-au făcut, dar n'au știut de ce trebuiesc făcute, sau pe altele le-au făcut rău.

Pentru a motivă propunerea ce va urmî fie-mi permis a citi cuvintele cu cari autorul își încheie broșura: »Scriitorul acestei cărticice crede că a spus destul pentru înțelegerea sătenilor și sfârșește aci, nădăjduind, că poate ea va fi de folos școlarilor pentru cari e făcută și plugarilor cari ar ceti-o sau ar auzi-o cetită de alții«. De oarece prețul broșurei e numai 60 fil. și se poate procura la toate librăriile românești — credem în interesul națiunii române — că ar fi de mare folos dacă preoții și învățătorii s'ar lua osteneală de a ceti Dumineca după prînz un discurs de 1½ oră broșura amintită. Iar folosul ar fi mare, mai ales, că autorul nu clasifică pământul după ținuturi sau țări, ci după compoziția lui fizică,

asa d. e. pământ clisos, văros, nisipos, lutos etc., cari termini se pot aplica pe întreg rotog lui pământului. Pentru a se convoca o atare adunare populară, trebuie anunțat la pretură, că în cutare Duminecă preotul sau învățătorul local va ține o prelegere de economie. De oarece întreg lucrul nu cere nici o jertfă, decât puțin interes față de soartea poporului, închei în speranța, că în scurtă vreme vom fi în plăcuta poziție de a ceti în acest loc numele acelor conducători firești, cari cu ajutorul broșurei dlui S. C. Aldea au contribuit cât de puțin la vulgarizarea științei plugărești folosind astfel poporul lor. Tot dl S. C. Aldea a mai scris o broșură cu titlul »Sfaturile unui plugar luminat«, tot așa de prețioasă ca și »Cărticica Plugarului«.

Simeon Popescu.

— **Bilanțul semestral al »Albinei«.** După vechiul său uz »Albina«, își publică în numărul nostru prezent încheierea semestrală, pentru a oferi acționarilor și altor interesați ocazia a se orienta asupra mersului afacerii acestui institut în prima jumătate a anului de gestiune curent. Bilanțul se încheie cu active totale de coroane 32 760,541 — în creștere față de perioada corespunzătoare a anului 1907 cu circa cor. 2,500 000 — și față de finele anului trecut cu circa cor. 1.800,000.—; iar profitul net al celor dintăiu 6 luni se cifrează cu cor. 163.100.—, (plus față de 30 Iunie 1907 de circa cor. 25.000) ceea ce corespunde unei rentabilități de circa 680 proc., ale capitalului social de cor. 2,400 000. În semestrul expirat institutul acesta a operat cu întreg capitalul, urecat la suma de cor. 2,400.000 în adunarea generală din 1907, în măsura căruia s'au dezvoltat și singuraticii rami de afaceri.

Dintre pasive sunt de remarcate rezervele (inclusiv Fondul de penz. de cor. 585 903; care încă formează proprietatea institutului) de cor. 1,041.000, în creștere față de Iunie 1907 cu circa cor. 81.000; cu fondul de garanție al scrisorilor cu tot, în sumă de cor. 500.000, rezervele totale se urcă la considerabila sumă de rotund cor. 1,541.000.

Cea mai însemnată poziție a pasivelor sunt depozitele spre fructificare în sumă de coroane 16,336.879 arătând față de Iunie a tr. ca și față de finele anului 1907 o creștere de circa cor. 1,200.000. („Rev. Econ“)

— **Tovărășia de ouă »Cocoșul«,** din județul Botoșani, a vîndut ouă pentru suma de 40.000 lei numai într'un an.

Dacă va fi sprijinită de încă 6 sau 7 cooperative similare, ele ar putea produce, laolaltă, un venit anual de peste 100.000 lei.

— **Curs pentru vierii.** În vile-model din Aiud se va deschide pentru învățători un curs de vierii, care va dura din 8—21 Octombrie a crt. Pentru întreținere învățătorii primesc 120 coroane. Rugărilor sunt a se înainta prin inspectorul de școale.

— **Curs practic de lăptărit în Ciacova.** La 1 Octombrie a. c. se deschide la școala economică din Ciacova un curs practic de lăptărit la care se primesc 20 de tineri sănătoși, nepătați, cari știu scrie și ceti și cari pe lângă întreținere gratuită vor primi instrucțiune teoretică și practică în toate ramurile lăptăritului. Rugărea adresată ministrului reg. ung. de agricultură și provăzută cu atestat de bolez, de vaccinare, atestat medical, de moralitate și cu atestat școlar, sânt a se trimite la adresa directorului școalei de economie din Ciacova: Juhász Vilmos.

Concert, petreceri.

— **Studentii români almăjeni,** invită la producțiunea și petrecerea care se va ține Miercuri, în 6/19 August 1908 (Schimbarea la față) în grădina hotelului »Brancovicu«. Începutul la 8 ore sara.